

Holy Bible

Aionian Edition®

**Aka Bible
Hruso Bible**

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as “ The Purple Bible ”

Holy Bible Aionian Edition ®
Aka Bible
Hruso Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/2/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Bridge Connectivity Solutions, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 5/31/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Aka at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Aka at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Luka	11
Philemon	38

APPENDIX

Reader's Guide	
Glossary	
Maps	
Destiny	
Illustrations, Doré	

NEW TESTAMENT

*Sündawñe Jisu i che, "He Awuwa, ná muchoaiwe, hadowo cheme he na madanghume
na ha dangkoima?" Sūnda na kako ge ģi veñe i gye í habraġia lasti.*

Luka 23:34

Luka

1 Ñimko a ha ha lyilyedama, se ná nūna añe na galyiw ġipūñejoñe dada. **2** Sūnda he ñu ná dju nudzoġ iñiyo hohusedama se naje, seyo, Tawgyew i shi-ñu truñe kahisedaw se naje, se ñu ná ūtrūyomdo ñi trukuida. **3** Sūnambo, no je ūtrūyomdo, he na he í, usupa yo hoksūñe kalyisedaw no, sūvzūw Tiyoñilus bábo, he na he í magaboliw ġi vyeimeje ujoñe vyeda. **4** Hado cheholye, bá ha trudrūlyedama, se ná umsowgo ba danghuweñe no vyedame. **5** Nugo Herodes i Yahudiya ñetru go ñetru nugo dañe shūii ñeto ge ana lyikūlye: Abiya mūga go Jakariya cheñe mūgaw a du. Ūfum ye, mūgaw Arō yo samtoliw namko yo a, iñiñi ye Elishiba. **6** Sūnda se naksū Tawgyew uvro ge chiñifoñe, seyo Prabhu ichi shotuko dūgyew ná je da shūw. Ūġū dadrūlyedaw ná je madatruw-makitrūw da shūw. **7** Sūnda Elishiba i ūgūbzūmdá naksū agū je ñiwbí. Sūnda se naksū kewje keahubi. **8** Dzakariyas i í ñešū ná daġañ kuwñe, Tawgyew uvro ge, i ñegru ge mūga chew daw. **9** Sūndada mūgaw ná daw basha yo dañe kako dzulaw ge iñiñi kakūlye, Tawgyew í kūġūw ñegru ge jiñe shobrovzū foweñe. **10** Sūndada shobrovzū fomkoí sese vyew na nopsū ge kahuañe kūġūtsū. **11** Sese Tawgyew ichi sorgomuko a ye shobrovzū fodaw súdzūvyepsūġ vyego psūġañe ge gudzukūlyedaw ye, í hohu. **12** Sūnda Jakariya í hoglye šūpo lamosha, sūnda í ġew vyehua. **13** Sešo ye sorgomuko i í che, “Jakariya, djuġejodawe hado chemeje bá kūġūdaw ye dzūhujemme sūndada bafum Elishiba yo babó saw a sakūlyejome, sūnda ba se iñiñi ye Yohañ ñe ñijodawe. **14** Sūnda ba agū saahuñe šūpyo lūshūñe, lūshūmfoajome seyo šūpyo nūna na agū sadabi cheñe lūshūjome.” **15** Hado chemeje i Tawgyew ūvro ge sawlyiw chiñifojome; seyo tsū keje matujome; seyo iyañ ulhu ge duluge yo ġulo ġūdraw yo ġūdraavojobi. **16** Seyo Israyel yo naje šūpo nūna na Tawgyew ichi ge kakultrujome. **17** I ñihow Eliya í ġulo seyo kūña dafidama dañe ūvro ūvro kutrojome hado chemeje awu na na ūdrū-ulu ye agū nachi ge tchodūgyeje; seyo zew chew madzūw na Tawgyewchi ge chiñidrūñe lakujo sūnda Tawgyew ibó dafimsofiw dashūtrūvojo. **18** Jakariya i sorgomuko í dzū, hei no kūnda danghujowa; hado chemeje nobó mukroadabi seyo nofum boje mukromyadabi. **19** Sorgomuko i í trutcho, “No Gebriyalwa, Tawgyew ichi mukow kewwa sūnda ūdra gudzusaw ye wa; sūndada nó badra

chitruweñe seyo bá he ñu ye truweñe kiadaw yewa. **20** Seyo hojo dawwe, he ñu ye umsow makalu kuw ba mulyo ġyojome, sūnda mazefijomme, hado chemeje ba nó ñu ye, i ke damdrūñe dafiajoma, sei umsow mavye.” **21** Nūna na Jakariya í ġyokrūtsū, sūnda mavyenghuahuw lyatsū, hado cheme ñegru ge aña kūnda uwalajemañe? Vyeñe. **22** Sūnda i ñopsū kahuadabi abó ñu mazefibi, sūndawñe na danghuladabi i ñegru ulunge hama ñita homadadañe, sūnda i sei vyeġelalye seyo mulyo lyadabiñe. **23** Sūnda i sehu datunofiahuñe i í ñe ge katcho. **24** Setasaġa yo ifum Elishiba somafoibi, sūnda hubye pom kuw i nudzoġ ana cheñe mišūñe vye. **25** “Nūna nafo ge nó būmazeamedañe nobó Tawgyew i he ñeto ye ana daidawa.” **26** Elishiba agū ñiw yo hubye ġe kuw sa a Tawgyewchi go sorgomuko Gebriyal i Galili iñiñi Nazrat ñetru ge, **27** Mimsa nano makaw a ichi ge kiku. Djú Joseb cheñe Dawud í ñešū go Muhusa a idra ġulo daida, se nano makaw mimsa iñiñi ye Mariyamwa **28** Sūnda Sorgomuko i ichi ge ñelunge jimyoñe che, ba hu je adjūdūw no je aġimiw lūshūtukoaiwe, Djú Tawgyew í nūlvow tukoaidama! Tawgyew i badrašome. **29** I se ñu yo šūpyo ġelamoag, sūnda vyemche, hei kūna ñu a djūjemma? **30** Sešo Sorgomuko i í che, Mariyama; djuġejoda, hado cheme Tawgyew í nūlvo bá tukoaidawa. **31** Sūnda hojodawe, ba somafojome, sūnda ba saw a sakūlyejome, ba iñiñi ye Jisu ñe ñijodawe. **32** I šūġlyiġjome; seyo bá Soġġroyaloñe ūsaw chejome; sūnda Tawgyew i í awu Dawud i psūġa ye í djūjome. **33** Sūnda i Yakub í ñešū ge shūwa nugo da shūkejome; sūnda í ġadzū da shūkyew ye keje mamūtrajome. (aiñ g165) **34** Mariyam i Sorgomuko í che, “Hei kūnda lyijowa? Nobó muhuje madanghulubi.” **35** Sorgomuko i í trutcho “ġulo ġūdraw ye baso ge kamyojome, seyo Toġġroyama í Ġagra ye badru ge duñgudrujome; Hado chemeje í ġulo ġūdraw yo sakūlyalaibi, í Tawgyew ūsaw chejome. **36** Sūnda hojo dawwe, bá ñešūġ go Elishiba i je mukromyadabi a saw sakūlyemkoiba, hei ichimsoba í na Ūgūbzūm chebabi, i so mafow hubye ġe kudaba. **37** Hado chemeje Tawgyew ichi ge ha ñu je madafiwo che ñiwm.” **38** Mariyam i che, “Howe, no Tawgyew i chiġadambabi, bachi ñu trudo trūduyo dubroñe nodra ana lyimeje.” Sese sorgomuko ye itrū yo katrūkralye. **39** Sūndaw se ñeto Mariyam i kutcho yo gudzuñe pufo go Yahudi na ñetru a ge ji. **40** Sūnda Jakariya iñe ge jiñe Elishiba í gagañe da. **41** Elishiba i Mariyam ichi gaga chewye dzūhuhuwñe, sešūgudoye ulhu go agū yeje gog, sūnda

Ilshiba i ġulo ġudraw yo tukoa. **42** Sündä i gow yo šogzuñe che, ba mim naġi yo süvzüfowmme, seyo balhu go sheje ye šüvzüw me. **43** Sündä noje hango yo nülvojema, no Tawgyew iyañ ye notrüġañ a jikuda. **44** Sündä holabya bachi gaga chew ye nofu ge dzühubyo dzühugyowñe sešügudo ye nolhu go agü yeje lüshülye gogje. **45** Sündäda seiye šüvzüwmme, se í djuyo umsow vyeñe Tawgyew ichi go, ha ñu ye idra chedama, sei damsojebi. **46** Sese Mariyam i che, “Nodrü-nolu yo Tawgyew i troime. **47** Sündä noġulo ye, nó gudraw choakejo Tawgyew yo lüshü damme. **48** Hado chemeje i í chíġadam idru ge nülvo hoida, sündäda holabya, ayo dalalye shüwa shüw pumnüshüġi kuw nüna na nó šüvzübram chejome. **49** Hado chemeje se bolugobraw Tawgyew i nobo chíġa dew dew daida, sündäda iñiñ ye ġudraw me. **50** Sündä i nülvo ye se nadra jome, dju í ġeima, saltso saltsow daw kuw sünañgudrujome. **51** I í bolugow ye sheiwa, seyo dju nudzo drü-lu ge dafowšoñe daima sena daame-kiame vye. **52** I shotuko dümbraw na psüġa go dügaaha; Sündä nülvodaw i udruda vye. **53** Luhušümgraado na ġañ uwyo da djü, séso dzomo-külyimodaw na ügzü ufobüla lyadügye. **54** I í nüdzog aki-awu na, kulo Israyel na ġaksüla, hado chemeje se nülvo ye büvyesüdañe. **55** Shüwa Abraham ñe i saltsoahuw nadra shüwa duñgudrujo, I küna ñi bupye-ñipye nadra chedama süna.” (aiñ g165) **56** Mariyam i hubye dzü kuw idra ġyoselyeñe, i ñe ge katcho. **57** Sese Elshiba i samdrü kudabi, sündä i saw sakülye. **58** I ġafopsüġ-ġampsüġ seyo i ñešüġ-ñepeġ na sei dzühulye, Tawgyew i ídru ge šüpyo nülvo dadañe, idra ye lüshütuno. **59** Sündälye ana a dadawa ñegi šügzü kuwñe se agü í fyuw ñeto kudabi sündä i ñiñi ye ichi awu Jakariya í iñiñ ye ñiweñeda. **60** Séso iyañ i che, mowwe; i ñiñi ye Yohañ ñe ñijo dawe. **61** Sündä na í che, bá ñešüġ ge ana üñiñi djuchije ñiwa. **62** Sese i ichi awu i damcheñe dzü, ba iñiñi í ha ñiġoñda? **63** Sündawñe i ġijo kako prülañe ġiag, iñiñi ye Yohañ me, sündawñe vyew na mavyenghuatsüġ. **64** Sündawñe ichi umdzu ñe zebüla naksü sešügudo ye zefikülye; Sündä i ñu zehuahuw ye Tawgyew i trokülye. **65** Sündawñe iñisa ye ġyodo na vyew ġemoatsü; sündä se ñu ye vyew se Yahudiya nach iñetrü üñisa üñisa naje šüġeatsü. **66** Sündä vyew dzühudo na nudzog nudzog drü-lu ge vyelatsü che, “He agü ye künajojeshoma?” Hado chemeje Tawgyew i ügzü ye idra dubi. **67** Sündä iyaw Jakariya i ġulo ġudraw yo tukoa, sündä ñihokülye. **68** Israyel go Tawgyew í šüvzüwe. Hado chemeje i í

nudzo nüna ná hokrüvo, Sündä ná ġaksüivo, **69** Seyo i kulo Dawud i ñe ge ñibo muchoaijo hosüw üšüvzü a lahuaida. **70** Sünambo i bzüġa yomdo ġudraw ñihow truw bupye-ñipye nayo, dju ñedzü üña no üña gomdo dulyisema, senayo trulyeida. (aiñ g165) **71** Chemeje ñi vyeñiw-vyeġaw nayo, seyo ñi homsüsew nagzü yo ñi muchoaida; **72** Sei ye ñi bupye-ñipye na nülvo dañe nudzog ġudraw ñu i vyesüweñe, **73** Seyo se trasġa sei, se í i ñi awu Abraham yo todaye, **74** I ñi hei djüjo, sei ye ñi vyeñido nayo kahajoñe, **75** Ivro ge chíñiw seyo ġudraw ġabo kaw ge shüdzowkuw maġew ichi chíġa dañgudruweñe. **76** Seyo ba ye muhusa agüsa, Toġgroyama i ñihobraw chejome, hado cheme ba Tawgyew ichi ġabo dashütrüvojoñe uvro uvro kutrojome, **77** Sei ichi nüna na djumuchoawe, dju, ná lalo yo ġudraw pawma. **78** Hei ñi Tawgyew í nülvo dado yo lyijome, seiyo ñidru ge udrugo yo müsaw a dzüto-rünokülyejo. **79** Sei ye nukuġuw seyo dzüjo ġabo ge ġyodo na müsaw djü, seyo ñishi í lüshüw ġabo gudow lakutrokewe. **80** Seyo se muhusa angasa ye Yohañ, shülyifi shülyi seyo ġulo ge gokülyefi gokülye seyo Israyel ge kakujo ñeto kuw i bye ge ġyo.

2 Se ñeto ge ñubyu Kesar Agastas ichivye gow shotuko-kunu kihua, vyow Druguw-Drulyiw gow ġadzü-ġaġi nañiñ ġimyoweñe. **2** He uvromashü iñiñ ġimyow ye ñubyu Kerinias í Siriya gow dümbraw dadaw ñetow ge daw. **3** Vyew na nañiñ í ġimyoyoñe nudzo-nudzo ñetrü ge katsüküġatsü. **4** Sündä: Joseb je Dawud i ñešü go üšü umu, sündäda i Galili go Nazrat ñetrü yo kañe Yahudiya ge Dawud i ñetrü Betlehem ge ka. **5** I iñiñ ġimyow, í goidaw Mariyam dju so mafoma idra jisa. **6** Na Betlehem ñetrü ge dulu ge, i agü sajo ümdrü kuadabi. **7** Sündä i agü üsaw samkyo a saa sündañe í gyeka ge ġüshüñe káko ge zua ve, hado chemeje nabo süge ñe ġyoyo mapa. **8** Seyo se ñetrü a küña fugulu ġyokrüw duma, se na ñegi ge vi ge ġyoye ná hokrü ġow. **9** Seyo Tawgyew i sorgomukow a namgkow ge gudzukülye, sündä Tawgyew i ġagra namgkow ye dubrokülyeg, sündawñe na šupo ġeatsüġ. **10** Sündawñe sorgomukow i na che, “Dju ġejo dawe; Hado cheholye chemeje, howe, no tuġu-tumo vyow nabo šupo lüshüw ñu a trujome. **11** Yow ñubyu Dawud i ñetrü ge djobo muchoaijo a sadame, sündä se i Prabhu Masime.” **12** Sündä se ye ba chi shewme, sei ye ba agü a ye gye ġüshüñe seyo káko ge zuw hohujome. **13** Sündawñe sorgomuko a üdra ye soġgomuko upua a

Tawgyew i iñiñ la troñe ana chew hohuda, 14 “Ñedzü ge Tawgyew í ġüdzüw sündä no ge se tuġu-tumo na ġüdzüw dġiwe dġi ñedzü Tawgyew i uw veima.” 15 Sorgomuko i natrü go soġgo ge katralyewñe, fugulu ġaksüw na ġüтчü cheġi, “Tchow, ñi Betlehem jiñe he ñu chedaw i, seyo Tawgyew i trudaw í, hobo.” 16 Sündä na mekutcho djeñe Mariyam ñe seyo Joseb naksü ütrü ge anga i káko ge vedaw hohu. 17 I holyeñe na se anga ufo gow na ha trudama se ñu chedaw na truzeġiatsü. 18 Seyo vyew dzühutsüdaw na fugulu ġaksüvow na ñu trudaw yo mavenghuatsüg. 19 Sešo Mariyam i he ñu na üdrü-ulu ge veñe vemchepüñe. 20 Sündä fugulu ġaksüw na ná küna trudama, sünambo vyew dzühuñe hohuñe Tawgyew i troyeñe lüshüñe katsütcho. 21 Ñegi šügzü kufiahuñe, seyo i Jisu i mükraksüw fyumdrü kuadabi, sündä iñiñ Jisu ñe ñi, he iñiñ ye sorgomuko i uluhudrü ge mañilugomdo dġülyedabi. 22 Sündä Musa í shotuko dalyedaw yo Mariyam i ġüdraw ġyow ye ġomdzoahuwñe sündä Joseb ñe Mariyam naksü í Tawgyew uvro ge shew Yarusalem lañe jike. 23 Tawgyew i shotuko ge ġimbo: “Vyew saw samkyo na Tawgyew ibó ġüdraw vyejome.” 24 Sündä Tawgyew i shotuko dalyedaw go chemeje, “Ašüm osa ksü, momeje paġusa üsasa ksü lañe küġuwe.” 25 Se ñeto ge Yarusalem ge Simon iñiñ yo nüna a duw, sündä i ġüdraw nüna seyo Tawgyew i küġüw nüna, sündä Israyel ge ġüdzüjo i ġyokrü, seyo ġulo ġüdraw üdra dusa. 26 Sündä ġulo ġüdraw yo truhua, ba Tawgyew i saw Masi í mahohulu, ba madzüvzújome. 27 Sündä í ġulo ġüdraw i ñegru nopsü ge jidügye; sündä iyaw ñe üyañ naksü se aġusa Jisu íbo, ahugo shotuko na dajoñe veñe lajikedaw sesse, 28 sündä Simon i angasa í lolalyeñe, Tawgyew í troñe ana che: 29 “He Tawgyewwa, ba ñu chew kudabi, bá kulo í ba ġüdzüw yo kadügyejodabe; 30 Hado chemeje noñi yo ba muchoadügyedaw ye hohudamme. 31 Dġi ba vyew druguw-drulyiw gow nüna na hovow sa a dadrü kikülyadama. 32 I utro sama nabo umsoy truhohuw müsaw da kakülyajome, sündä Israyel go djo nüna nabo lüshü-lüabajome.” 33 Sündä üyaw ñe üyañ naksü ubo gow ñu chedaw yo mavenghuatcheseñgudru. 34 Sündawñe Simon i í gaġüzü dġüñe, üyañ Mariyam í che, “Howe, i Israyel go na gaañe seyo pülyidügyejo go, seyo ana a chi shedügyejojñe ġyokrüdügyeda, seifo go ñu zeġijome. 35 Sündä ba ġulo je vetsü yo vudüga-vudüga dajome. He yo šüpo na drü-lu ge vedaw na truhujome.” 36 Sündä Asher ġübye go

Fanual üsam a duw iñiñ Hanna, i ñihow trum: I šüpo mukrombi, I ülshe dziwñe üdra gzü daw yo odje mro kuw shüfisawba. 37 I odje šügzüġütrü psüġi gow müjem: sündä ñegru keje matrahaw ñegiw-ñetow drüpsü-ñilyi mañiw seyo küġüñe ġyonggudruwba. 38 Sündä i sehu ñeto süge jikuñe Tawgyew i drü-lu yo uw che, sündä vyew ná, dġu Yarusalem i yo muchoajoñe ġyokrüvodaw na, ifo go ñu trumyokülye. 39 Sündä na Tawgyew davyedaw shotuko üġü ye vyew damdzoahuwñe sese Galili ge nudzoġ ñetrü Nazrat ge katcho. 40 Sündä angasa ye nugow Iya, sündä bolu dukülyebi, seyo patsü-sholu tukoaha, sündä Tawgyew i nülvo üdra sa dusa. 41 Üyaw ñe üyañ naksü oje drü-drü Yarusalem ge Fasa rhano ge jinggudru. 42 I oje ġüyo ksü kuwñe, na rhano ge ġidaw ñom í daw Jerusalem ge ji. 43 Sündä na vyew ñegi ġyomdzolye sese katcho, se angasa Jisu Yarusalem ge ġyotralye; sei üyow ñe üyañ naksü madanghu. 44 Na ana veñ, i upu jiw nadra dusamada, ñegi a kapseajebi: sündä na í nadraw seyo na ñešü nangko ge tchüpüñe. 45 Sé matchülawñe na tchü-tchüñe Yarusalem ge katcho. 46 Seyo ñegi dzü sefum ye na í ñegru nopsü ge dadrüw nangko ge ġyosañe, ná ñu dzüñe seyo naje i chi dzü ġyodaw hohu. 47 Seyo küña na i ñu truw dzü ġyodama, se na vyew í danghuw yo seyo i ñu hutrow yo mavenghuatsü. 48 Sündawñe na í holyeñe mavenghualyeñe seyo üyañ i í che, “No sawwa, ba ñidra ana hado daña? Howe, baw ñiksü ba taġaw na veduw tchü ñegiaha.” 49 I í che, “Ba no hado tchüña? Hadoma madanghuma, no nó awu i ñe ge dujobabi cheñe?” 50 Sešo i í ha ñu chedama, i se i madzüsüla. 51 Sündawñe i üdra kasa, sündä Nazrat ge kaku, sündä na chew dzü ġyosa; sündä üyañ i he ñu ye üdrü-ulu ge ve. 52 Seyo Jisu i patsü-sholu seyo udru ge lyifilyi sündä Tawgyew ñe nüna naksü ubo yo go shülyi.

3 Nugo Tibiriyus Kesar ñetrü nugo dañe oje ġütrüpom kuw sese, seyo Pontus Pilatus i Yahudiya go ñetrü nugo da shüi sese, seyo Galili ge Herodes, sündä üñu Filip Ituriya seyo Trakonis go nugo da shüw sese, sündalye Abilene ge ye Lisaniyas go nugo da shüw sese. 2 Seyo sese Anasñe Kefas naksü müga gow, seta-seġa Tawgyew ichi shi-ñu ye, ge bye ge Jakariya ichi üsaw Yohañ ütrü ge dzühuku. 3 Sündalye i Yordan hu itrüġañ go vyew ñetrü-ñetrü ge jiñe, lalo muchojojñe drü-lu ye vyegudoweñe baptisma ifo ye truzekülye. 4 Yasaya i ñihow trulyedaw shi-ñu

kako ge ġidaw ye: “Bye ge shogzükülyedaw nūna i ġuksüwme he i: ‘Tawgyew i ġabo dashütrüvowe, i ġabo í gudow davowe. 5 Kaguġuahuw küñama kazeġiyjome, Seyo púsa je lüñew daajo; Seyo üküngüw ná gudojo, lüvzüw lüñew ġabo Sena ġabo rhugro lyjome. 6 Seyo uso duw chebiw ye vyew Tawgyew i muchoaihuw hohujome.” 7 Dju upu dyam na ichi ge baptisma lajoñe jihuañe jikutsüdaw na, se na i che, “He byu üsa nawa, djó dju truda, he kalai lusuvyuw yo ġe jehuatsüwe che? 8 Drü-lu vyegudofilaw kuw sheje lakuwe: seyo nudzoġ-nudzoġ drü-lu ge ana djuvyelajo dawwe, se ñi aki-awu ye Abrahameñe; hado cheme no dju chengkoime, Tawgyew i he kunu yo je Abraham íbo mulo lakülyefijobame. 9 Seyo ya bo puġje ye shoñ ükrütrü ge vyedabi, sündada ha shoñ ye sheje uw yo majema, se na poskealwe mi ge foahuebabi.” 10 Seyo nūna na í dzü, “Sename ñi ha dajowa?” 11 I ná tru, “Djuchi ge polu ksü duma, se djuchi ge ñima se i djüwe seyo djuchi ge tsajo duma, se naje süna datsüwe.” 12 Seyo patso-law na je baptisma law jiku, seyo í dzü, “He dadrüwwa, ñi ha dajobya?” 13 I ná trutcho, “Dju djóbo ġyokrüima, se í fojelübzüw patso djulajo dawwe.” 14 Seyo rhünakew na je í ana dzü, “Ñi ha dajobya?” I ná chetcho, “Djudru ge je külü djujowe, seyo mülaw-mütraw djufojo dawwe, seyo nudzoġ chiġa dadaw ge lüshüjo dawwe.” 15 Sünda nūna na se í vyeksüñe ġyomkoi sese, seyo vyew na nadrü-nalu ge Yohañ ífo go vyemkoi, haña he ashá he i Masi mošomachañe. 16 Sündawñe Yohañ i vyew ná che, “Nobó djo hu yo baptisma djüwbame, sésoye i kalaime, dju nó cheje saw-lyiw bolufowme; no ivro ge ichi shita udro tashaijoje ugó ñiw sü nabame, se i djó ġulo güdraw seyo mi yo baptisma djüjome. 17 Ichi chiaġi ye ichi ügzü a me; seyo i í ñetchü ye uw yo dagüdrajosome; seyo pulgü tcholadaw na üšaka lakeġijome, séso üġütchü na ye mi ge foajo se mi ye keje madzoñoajo.” 18 Sündalye i nūna na dadrüñ-dadrülye shi-ñu uw je trusejome. 19 Sešoye i psüġimko yo ñetrü a go nugo Herodes í ínuw Filipus ufum Hirodiyas ífo go, vyew lalo datruw nafo se na sei í dadaw na fokülye. 20 Sündada Hirodes i vyew naġi yo je i fow lalo je datru, Yohañ í pache ñe ge shü vyewe che. 21 Vyew na baptisma latsüwñe, seyo Jisu je baptisma lalyeñe küġü ġyo, sündawñe ñedzü müsaag. 22 Seyo ġulo güdraw paġusa veduw ye uso dañe idru ge ġudrokülya, sünda ñedzüdru go ñu zekülye “Ba nó sawme, ba yo no šüpo lüshüdame.” 23 Jisu i shi-

ñu trukülyewñe, sese i oje dzüġü kuw. I Joseb üsaw (nūna na ana vedabi), seyo i Eli ichi, 24 Seyo i Mattat üsaw, seyo i Lewi ichi, seyo i Malki ichi, seyo i Jannai ichi, seyo i Yusuf ichi, 25 Seyo i Mantiyah ichi, seyo i Amos ichi, seyo i Nahum ichi, seyo i Asaliya ichi, seyo i Naggai ichi, 26 Seyo i Mat ichi, seyo i Matiyah ichi, seyo i Simi ichi, seyo i Yosek ichi, Seyo i Yoda ichi, 27 Seyo i Yohañ ichi, seyo Resa ichi, seyo i Jarubbabel ichi, seyo i Shaltiyel ichi seyo Nari ichi, 28 Seyo i Malki ichi, seyo Adi íchi, seyo i Kosam ichi, seyo i Almadam ichi, seyo i Er ichi, 29 Seyo i Jisu ichi, seyo i Aliyejer ichi, seyo i Yorim ichi, seyo i Mantat ichi, seyo i Lewi ichi, 30 Seyo i Simon ichi, seyo i Yahuda ichi, Seyo i Yusuf ichi, seyo i Yonan ichi, seyo i Eliyakim ichi, 31 Seyo i Maleyah ichi, seyo i Minnah ichi, seyo i Mantat ichi, seyo i Natan ichi, seyo i Dawud ichi, 32 Seyo i Yise ichi, seyo i Obed ichi, seyo i Boj ichi, seyo i Salmon ichi, seyo i Nason ichi, 33 Seyo i Amminadab üsaw, seyo i Arni üsaw, seyo i Henson üsaw, seyo i Peres üsaw, seyo i Yahuda üsaw, 34 Seyo i Yakub ichi, seyo i Isahak ichi, seyo i Abraham ichi, seyo i Terah ichi, seyo i Nahor ichi, 35 Seyo i Sarug ichi, seyo i Rawu ichi, seyo i Peleg ichi, seyo i Eber ichi, seyo i Shilah ichi, 36 Seyo i Kenan ichi, seyo i Arafzed ichi, seyo i Shom ichi, seyo Nuha ichi, seyo Lemek ichi, 37 Seyo i Matushilah ichi, seyo i Hanok ichi, seyo i Yirid ichi, seyo i Mahallel ichi, seyo i Kenan ichi, 38 Seyo i Enosh ichi, seyo i Shet ichi, seyo i Adam ichi, seyo Tawgyew ichi üsawwa.

4 Sünda Jisu i ġulo güdraw yo tukoañe, Yordan hu go kakutcho; seyo ġulo yo bye ge laġüshi laġüshi vye; 2 Seyo ñegi piġü kuw mütü na dakütso-kikütso ho. Se ñeto ge i haje-haje matsa-matuw seyo se ñeto kamdzohuñe, sese i luhušüku. 3 Sündañe mütü ye í che, “Sünameje ba Tawgyew üsawšommeje, he kunu ye cheha odje lyaweñe.” 4 Jisu i í trutcho “Ġidame, nūna na odje yo aka mashüjome.” 5 Sündatchowñe mütü ye í la djeketcho sündalye lüġañe pu udru gow vyew druguw-drulyiw go ñetrü ná shemdzoa. 6 Sündalye mütü chetcho, “No he na he i vyew bá übraw dawewñe djüjome, sünda no ġagra djüjome, hado cheholye he na braw nobabi, seyo no dju djüġoñdama djüfijobame. 7 Sündada ba nó küġümeje, he na vyew bachi lyajo.” 8 Jisu i í chetcho, “Ana ġidame: ‘Ba bá nudzoġ Tawgyew í gaga dawwe; seyo i küġüjo dabawe.’” 9 Sündatchowñe i í lalye Yarusalem go küġüw ñegru

ñelütsü udru ge lalyi vye, sündalye í che, “Süname ba Tawgyew üsašommeje, babraw bá nudzoğ he ayo üla ge gaawe. 10 Hado cheme ġidabi, ‘Í bábo í sorgomuko ná babo ġaksüweñe dügyejome’ 11 Seyo ‘Í bábo ügzü yo lolajobame, hado chemeje bá gaañe kunu ge bashi í mapadügyejoñe.’” 12 Jisu í í chetcho, “Ana je chedame; ‘Ba nudzoğ Tawgyew í dafimsoima djuhojo dawe.’” 13 Müti ye í dafiyima madafima da hopüñemdzoahuñe, sündawñe memja kuw ütrü yo kahatrükralye. 14 Sündatchowñe Jisu í Ġulo Güdraw yo tukoañe, Galili ge katcho, sünda ifo go ñu ye üñisa üñisa yo küña ñetrü duma vyew dzühuzeġiatsü. 15 Seyo í süge Tawgyew í küġüw melye ñe ge truw ñe ge shi-ñu truñgudru, sünda vyew na í trotsüküġatsü. 16 Sündalye í Nazrat ñetrü ge jiku; hayo sa a í dalañe shükyedama sese; seyo í nudzoğ daw üġü dajo ge ġyogow ñeto kuwñe küġüw ñegru ge jiñe kako ngüjoñe gudzu. 17 Ñihow Yasaya í ġilyedaw kako ye í djü, sünda í kako ye tahalye, hayo sa a ġidama se í lakülye: 18 “Tawgyew í ġulo güdraw nodra dume, Sündada í sapse na shi-ñu truweñe nó lakülyedame, Seyo nó ana daweñe kiadame, külyidaw ná shaaweñe, Seyo üñi ġew ná hofidügyeweñe shi-ñu na truñe, Seyo dügrülyadaw na lahuaiweñe, 19 Seyo Tawgyew ichi lüshü ġyojo oje í shi-ñu trujo.” 20 Sündalye í se kako ye pyelyealye í shürhaw ügzü ge djü, sündalye ġyoag: seyo se küġüw ñegru yo nüna na í homdzoatsü. 21 Sündawñe í ná che, “Yow he ġidaw ye djovro a damdzojemme.” 22 Seyo vyew na í umsolyeñe vyeatsü, seyo ha shi-ñu ye í umdzu yo zehuahima, se na í djühulye vyengatsü; sünda ná ubo chetsü, “Haña he í Joseb üsaw mowma?” 23 Í na chetcho, “Djo nó he anabo zeġajobamme, ‘He müġawwa, nudzoğ í uw dagyolatchowe! No hadamje ñu dzühudaw ye ba Kafarnahum ge dadaw ná age nudzoğ ñetrü a je dawe.’” 24 Seyo í je chetcho, “No djó umsow cheime, djü ñihow je yow kuw nudzoğ ñetrü ge ügö mapawme. 25 No bá umsow cheime, Eliya í ñeto ge oje dzü kuw ñedzü ye pyelyeatrülye, ana lyiladjew vyew drugu-w-drulyiw ge luhušümoatsü, sese Israyel ge šüpyo müjem kadä dutsü. 26 Séšo Eliya í se namko ye djuchi ge je maki, Sidon go Sarfat ge Jewishñim mo müjem a ichi a aka ki. 27 Seyo ñihow Elisha í shüi ñeto ge Israyel to šüpyo ġoġo naw kadä, séšo Naman ñidaw Jewish mo Siriya go nüna yé tralye vyew na so güdraw madaw kadä.” 28 He ñu ye dzühubyo-dzühuġyowñe küña na se ñegru a duma, se na vyew lusvyumfoatsü. 29 Sündalye gudzulyitsüñe í na se ñetrü yo lahua, sünda

ha pudru to í ñetrü ġyodama, se pudru ulodza ge la jiku, í seyošü üla ge dügaajoñe. 30 Séšo í nalumko yo kahulalye katriükralye. 31 Sündatcholye í Galili ñetrü go Kafarnahum ge jiku, sünda ġyogow ñeto ge nüna ná shi-ñu tru. 32 Se na í shi-ñu ye dzülye mavyenghuatsü hado chemeje í ñu ye dügyebyo-dügyeğowdra du. 33 Melye ñe ulunge nüna a du, djuso ge ġulo mauw kamyo ġyodama. Se í šüpyo gow yo šogzukülye, 34 “He Nazret go Jisua, no bá ha tsüñghu? Haña ba no damtrüajoñe jikuwma? No bá danghuwšowa ba djuma? Ba Tawgyew ichi güdraw üsaw ñe sakülyedaw yewa!” 35 Jisu í í züñe che, “Mazüda ġyo sünda í yo kahuag!” Sündawñe se ġulo mauw kamyodaw ye ilungo haje ma uw madalyew kahuag. 36 Sei holye vyew na aañiñe vyeatsüġ, seyo se na naġüтчü ge ñu truġiñe che, “He í ye küna ñu baješoma? Í se ġulo ye ñigudu yo maġew dügyebyo-dügyeġyoiwa, sündawñe se í je kuhuabai.” 37 Hangge je hangge je ímdo í kadang ifo truġitsüabaibi. 38 Í ñegru yo kahuañe simon í ñe ge ji, süge se Simon (Pirat) ichi apye ye uso shüñe nala. Sündada í fbo í küġüтчo. 39 Í ichi üñisa a gudzulye se usso shü nadaw í züg, züwñe sese usso shüw ye gabruag sünda uwabyo-uwaġyowñe í süge age da í datunotchó. 40 Dru guamkoi sese dju-dju sama-sama yo nomñew yo so natsüdama, se na ichi ge la jikutsü, sündawñe í ügzü ye nadru ge a a dañe vyeñe na dagyotsü. 41 Sündawñe ġulo mauw na šogzuñe che, “Ba Tawgyew ichi üsawwa,” šüpyo nachi go kuhuatsü, séšo í se na züñe seyo ñu mazüdügye, hado chemeje na danghudabi, í Masi cheñe. 42 Sünda ñetoahuwñe í namko yo kahuañe güdzüw ge katriükralye, sündawñe upu na í tchüsetcho ichi a kakusetcho, sünda í dügoħa, nachi go djukatrükralyeweñe. 43 Séšo í ná chetcho, “No ñetrü utro ge je Tawgyew ichi shi-ñu trujo dulumme, hado chemeje nó he í daweñe kiabadamme.” 44 Sünda í Galili ñetrü go ñegru ge shi-ñu tru.

5 Upu na ichi ge gapulotsüñe, seyo Tawgyew ichi shi-ñu na dzütsüküġütsü, sünda ibó ge Gannesrat go huġülyi üdza to gudzu, sese ana a da. 2 Sese í huġülyi üdza ge lü ksü vyedaw hohu, seyo tromaw-dzükrüw na ná tromaw na tchegüdrankoi. 3 Se lü namko ye a ye, se Simon ichi ye lyimyoalye, í í hudza ge me latrülyeweñe küġüñe che, sündawñe í lü ge ġyolye í nüna ná shi-ñu trukülye. 4 Í ñu trufiahuwñe, sese í Simon í che, “Ġyuw ge la jikewe, seyo tchü lügyejoñe bá tromaw ye majo dawe.” 5 Simon í í chetcho, “He Tabrawwa, no

yakülyi ñegimütrü kuw koğiw dawye ha malügyelafibi; sedamje ba ñu cheda, tromaw mamkoime.” 6 Se i süna dawñe, ichi tromaw ye tchü aña-šütchüw tromaw gağalajew malgrula. 7 Sündaw i í draw utro lü ge gyodaw na, age djeñe latunoweñe naje damche: seyo se na djekutsüñe, se lü ksü ye gudze-gulüšüahuw lagu vye sünda lü yeje mülaje ladjew latchuğyo vye. 8 Se na holyebi Simonñe Patras naksü Jisu üshitrü ye gaañe, seyo che, “He Tawgyewwa, notrúgañ yo katrilyewe, hado cheme no lalo nünabame!” 9 Hado chemeje aña šütchüw tchü lügyeladaw í holyeñe i seyo üdra ayo na mavenghuatsüdabi; 10 Seyo sünatchombo Jabdi í üsaw Yakub ñe Yohañ naksü je, dju Simon í shürhawma, mavenghuatsü dawñe Jisu i Simon í chetcho, “Djuğejodawe, ayogo ba nüna ná üshü tsülaje daw.” 11 Sündawñe na lü ye hudza ge lakulye seyo sa a tralye ífum ífum kase. 12 I utro ñetrü ge dulu sese, se süge goğyo yo tsafoahuw nüna a ye jiku, sünda i Jisu í hohulye uvro ye gakülyea, sündalye küğüñe che, “He Tawgyewwa ba dagyojoñe vyedameje nó ba muchoadügyefijoñe.” 13 I ügzü ye djüñe dadülye che, “Bá muchogüdraweñe, no vedame.” Sündawñe ichi se goğyo tsadaw ye sešügudo ye kagüdrüatsü. 14 Sündawñe i í trudrüse, “Djusaje djutruwe, sešo kañe babraw ba mügaw na shewe, seyo ba kúnda güdraw mucholawma se fo ye, se hadamje Musa i djüvyelyedama se í djüwe ifo gow trufijoñe.” 15 Sešo íbo gow ñu šüpyo tüga-zeğitsü, seyo šüpyo nünapu ye ichi ge shi-ñu dzüjoñe seyo sonaw na dagyolajoñe ichi ye keğitsü. 16 Sešo i nüna ñiw ge utroga kagañe küğüñgudru. 17 Ahua ye ana a datcho, i shi-ñu trumkotchoi sese, Farisiñe dakyew kikyew na sa a gyoda, dju Galili seyo Yahudiya go küña ñetrü dulumasego na, seyo Yarusalem go jiku; sünda naw na dagyoijoye Tawgyew í gagra gokyew ye idra ye duse. 18 Seyo howe kagua na külyi-ğüdjew naw nüna a ye, ñelütsüdra ge lalyi, seyo na í gütrü ge la jikuñe lamyoañe seyo Jisu ivro ye vyejoñe daahi. 19 Seyo na upu mutchusübyeñe ñelunge la majimyofiwn, na ñelütsü udra ge lyilyiñe seyo ñeltsü tahalye, í gütrü nadra ye Jisu uvro ge ulungko ye kikülyeaha. 20 Jisu i na umsow lutuksüw vyedaw ye holyeñe che, “He nüna bá lalo ye muchoajemme.” 21 Sündawñe shizew-ñuzew nañe Farisi nağütchü cheği, “He i djubajema, Tawgyew í mow uw zehi ye? Tawgyew í tralye dju lalo na muchoifiwa?” 22 Jisu i nalu ge vyedaw danghulye ná che, “Djo djolu ge ha vyemkoiya? 23 Hado vyedoña?

Ana chejoma, ‘Djo lalo ná muchoadama,’ semome ana ma ‘Gudzuñe seyo kutro djeg?’ 24 Sešo ye ana dadá djo danghujo dawwe nüna üsaw í druguw-drulyiw ayo lalo muchoaifiwme.” I se külyi-ğüdjewa nado í che, “No ba chemkoi me, gudjuwe seyo bá gütrü ye lalye ba ñe ge la kabi.” 25 I jeañe ütrü a gudzu, seyo hayo sa a í gudru dama se í lolalye, Tawgyew í troye í nudzoğ ñe ge kajebi. 26 Sündawñe vyew na mavenghuatsüñe Tawgyew í trotsü, sündalye šüpyo geñe che, “Yow ñi sama a ñu hohujemme.” 27 Seyo sefum a i ñepsü ge jihua, seyo Leviñe ñidaw a ye patso-law nüna ye patso ñe ye gyodaw hohu, sünda í che, “Nófum kasewe.” 28 Sündawñe i vyew tratsülye ífum kase. 29 Sünada Levi i í ñe ge ava tsaw rhano a djü; seyo sünda se patso-law nañe seyo nüna utro a upua nañe üša gyoye ava tsa, šüpyo upu dyam. 30 Seyo Farisi nañe seyo shizew-ñuzew nañe í shürhaw ná ana cheñe zekütso-zemrhü “Djo patso-law seyo lalobraw nadra hado gyoye üša tsa-tu daiya?” 31 Jisu i na chetcho, “Müga ñachi ge so manaw na majijome, sešo sonaw na jijome. 32 No nüna güdraw na mowme, lalo duw ná nadrü-nalu lagudoijoñe balaw kakuwme.” 33 Seyo na í chetcho, “Yohañ í shürhaw na ye šüpyo uw yo matsa-matuw küğüñe gyoiwa, seyo sünambó Farisi nachi go na je, sešo bá shürhaw na ye tsa-tuiwa.” 34 Jisu i ná chetcho, “Hawa ba name gzü jiw nüna ná gzübraw ye nadra dulu sese, matsa-matudügyefijoma? 35 Sešo se ñeto je kakujome, sayo sa a gzübraw ye nayo utroga dajome, sese na se ñeto ge matsa-matuw dajome.” 36 Ná i zeğaw a ze tru, “Dju nüna yo gye ükün ye tağañe dju matüpsüwme, semome ükün ye tağajobabi sedamje se tüpsüdaw ye je gye üme üdra makamyogüjo. 37 Seyo dju je tsühu ükün ye dzaği üme gye mapyujö, semome tsü ükün ye se dzaği üme yebó byoğalye kasuajo, seyo dzaği je mau lyajo. 38 Sešo anggur uhu ükün ye dzaği ükün ge pyujö dume. 39 Kagua nüna na tsühu üme ye tulye ükün ye matuğojö, hado chemeje na truibí, üme ye ufomdodašo cheñe.”

6 Sündalye gyogow ñeto sehu i vi goşü dañe kamkoi sese, seyo í shürhaw na pu ye trükülyelalye, ügzüku yo shükrüñe tsa-tsa ka. 2 Sese Farisi namko yo na hadamje chekülyetcho, “Djo süna chiğa hado dawwa hai ye gyogow ñeto ge madafiwjoma?” 3 Jisu i ná trutcho, “Hawa djo he í mangüma, nugo Dawudñe üdra ayo na luhuşüda sese ha dawma? 4 I kündañe Tawgyew ichi ñe ge jima, seyo lapsü djüdaw go odje na

lañe tsa, se na bó mûgaw ná tralye djusaje matsafijo, seyo ídra yo naje djúdalubi?" 5 Sûnda i ná chetcho, "Nûna úsaw ye gyogow ñeto ge je Tawgyewbamme." 6 Sûnda ana dañ ahua ye gyogow ñeto kuw sese i ñegru ge jiñe shi-ñu trutchoñe da gyô; seyo sa a nûna a duw ye úgzû fuvro go krosdzüada. 7 Shizew-ñuzewñe Farisi na í hadamje zeñe ñu jojoñe hoksû gyô, i gyogow ñeto ge dagyoahima madagyoima hojoñe. 8 Sêso íbó nalu vyedaw dâhuñda; sûndada i se úgzû kroadaw nûna í che, "Pûlyiñe, umko a gudzug." I pûlyiñe gudzu. 9 Jisu i í chetcho, "No djo he dzüime gyogow ñeto ge ha dafijowa, uw dajo veima mo mau dajoma; shüw ná gaksijoma mo magaksijoma?" 10 Seyo i vyew ná hozeñatsülye, se nûna í che, "Bagzü ye vro ge djüwe." I sûna da, sûndawñe úgzû ye muchoañe uw lya. 11 Sêso se na ñepsü ge kuhuatcholye lusvyuñe nağütchü poğitcho, ñi he Jisu idra ha dañelye? 12 Seyo se ñeto bó i pudru ge küğüw katrükralye, seyo akülya ñetow Tawgyew í küğü ñetoaha. 13 Ñetoahuwñe, i í shürhaw ná balalye namko ye gü yo ksü ye pola, sûndalye ná shürhawñe che. 14 Sûnda se na heimme; Simon í ñiñi ye i Patras ñe je vye; seyo í ñuw Andriyas, seyo Yakub, seyo Yohañ, seyo Fillipus, seyo Bertulme, 15 Seyo Matti, seyo Tomas, seyo Halfais í saw Yakub, seyo Simon dju í Jeletes je chewma, 16 Seyo Yakub í saw Yahuda, seyo Yahuda tcho Iskariyoti, se i í tsadrüahuw lyikülye. 17 Sûndawñe na ídra kagalye no üpra a ye gudzutsü, sûnda ichi shürhaw na upu mutchu, seyo vyew Yahudiya na, seyo Yarusalem, seyo Sor seyo Sidon go sütüğülü üdza ge küña ñetru ma sego süpyo nûna upu na je, 18 Dju i shi-ñu truw í seyo gülo ná muchoañe dagyojoñe ichi ge jikutsüdama, süge dutsü. Seyo chigüje na maw da vyedaw na je uw dagyo. 19 Seyo vyew na í kidügyoñ vyetsü, hado cheme íso go gâgra na kahuañe ná muchoahi. 20 Sûndawñe i í shürhaw nachi ge hoñe che, "Şüvzüwme bá, ñeto daw ye, Hado cheme Tawgyew ichi ñetru ye bachime." 21 "Şüvzüwme bá je, dju luhuşüdama, Hado cheme gaksijome, Şüvzüwme bá, dju ksei ma; Hado cheme tchüjome." 22 "Şüvzüwme bá, dju nûna úsaw íbo Bá mau dajome, Seyo bá lahuajome, seyo bá tchügo-hoğojome, Seyo bá ñiñi danghulye vyetsü djojome. 23 "Sehu ñeto lüshüñe gyojo daw, hado cheme hojo daw, babó soğgo ge lapsü dume. í bupye-ñipye ñihow kew nadra je sûna dawbamme." 24 "Sêso tui me djo, dju bo-luko duma, Hado cheme djo djolu vyew apyew pajebi." 25 "Tuime djó dju hesahe gaksüwdadama,

Hado cheme luhuşüjome." "Tuime djó, dju hesahe tchüima, Hado cheme duhu pajome seyo ksejome." 26 "Tui me djó, nûna na djodruge uw chejome, Hado cheme ná bupye-ñipye na mülaw ñihow nadra je ana dawbamme." 27 "Sešo dzüvodo djó no chei me, bá vyeñido na nülwov daw; bá dju mau daiba sena uw dajo daw. 28 Bá dju chemui ma, sená gağüzü djüjo daw; bá dju zeamei ma, senábo küğüijo daw. 29 Dju bákrumo ge tcheima, ichi ge krumo a go je djüwe; seyo dju bachi güfaw lağaima, se í bá polu djulawe djuchewe. 30 Dju damje bá prüima sená djüwe; seyo bachi gañ lağaimaje, í djuprüwe. 31 Seyo ba nûna ná bá küna dawewñe vyedama, baje ná sûna dajo daw. 32 "Sešo ba bá nülwov dai ná akasa ba nülwov dame je, ba ha dew dawwa? Hado chemeje lalo dado na je, ná dju nülwov daima na je sená nülwov daşoi. 33 Ba bá dju uw daihi ma sená akasa uw daijobame, bá ha dew chejowa? Hado chemeje lalo daw na je sûna bó daşoi. 34 Sešo ba í chi gudzumeje, nachi go patchojoñe vyemeje, bachi ha uwwa? Hado cheme lalo daw nağütchü je chi bó gudzuşoi. 35 Sešo bá vyeñido nadra nülwov daw, seyo uw daw, seyo patchojoñe mavyaw chi gudzujo daw; seyo babó dew lapsü lyijome; seyo ba Tawgyew í úsañe chejome, hado chemeje i se nabó dju maşüvzüdügyejome, dju kew nadru ge nülvoi me 36 Baw küna nülvosüwma, sûnambo ba je nülvojo daw. 37 "Külü dju jowe, sûndame badru ge je külü majojome; trudañe djuchewe, badru ge je truda machejome; alojoda, sûndameje bá je alojome. 38 Djüjo daw, sûndame bá je djüjome: nûna na düsdzü-düsdzüñe seyo so-soñe seyo gusuañe badru ge suijome, hado cheme ha chi yo ba tsoima, se chi yo babó je seiyo tsojome." 39 Sündatcholye i ná zegaw a yo chetcho: "Hawa ñiğew ye, ñiğew í gabo trufijoma? Hawa naksü noğu ge magaajoma? 40 Shürhaw na nudzoğ chi dadrüw na yo madewfojome, sešo djudamje dagro dama, i í chi dadrüw imbó vyedujome. 41 Ba bá ñuw ichi iñi go gashüsadaw shobosa í hado hoiya, seyo bá nudzoğ bañi go sholbosa duw ye maholama? 42 Seyo ba bá nudzoğ bañi go sholbosa mahomeje, ba bá ñuw ichi í künda chefijowa, 'No ñuwwa, mola bañi go gashüdaw ye lahuajoma?' He dakulyutchüwba, uvromashü bachi iñi go sholbosa lahuavzüwe, sûndameje sese bachi üñuw ichi iñi go gashüdaw ye hohulye lahuahifijome. 43 "Ha shoñ uw a je ñime, dju sheje ha madağiw jewma, seyo ha madağiw shoñ je ñime, dju shejo uw jewma. 44 Shoñ

küña duma, nudzoğ üje yo hosüwme; hado cheme nüna na gralye go lufuje mapyowme, seyo küfsüje go angur mapyofijome. **45** Nüna uw na nudzoğ lu go ñu uw chehuahi; seyo nüna mau na nudzoğ lu go mau ñu na mau yo chehuajome; hado cheme lu ge ha gudama se i namdzu go kahuajome. **46** “Ba nó ñu chew ná madzüjomeje, sünameje hado nó ‘He Tawgyewwa, he Tawgyewwa,’ cheiya? **47** Dju damje nochi ge jikuima, seyo nó ñu í dzühulyeñe zew dzüima, no djo trujome, na dju vyeduwma? **48** I se nüna i vyeduwme, dju ñe damkoi sese nogüdzü ye gyuw chigalye kunu ge ñekrü dzuñe, seyo hutchuğo-ğolüñü ye idru yo da kaa, séšo í madañifijome; hado chemeje i lyow yo dada. **49** Séšo dju dzhutcholyeñe zew madzüma, se i se nüna i dambo vyeduwme, dju nogüdzü ye ñekru lyow madaw dadama. Se udru ge hutchuğo-ğolüñü kame, i sebyosegyo ngüañe seyo se i gaañe ganü-gağaaha.”

7 I í ñu ná nüna na trumdzoalyeñe Kafarnahum ñetrü ge jiku. **2** Sünda mükaw a ichi kulom djü i, í ñeşumbo veduw vewma, usso nañe dzüjo veduw lyada. **3** Jisu iñiñ hutraw-notraw dzühulyeñe Yahudi ñetrü go nugow na ütrü ge í kulo í jikuñe dagyoiwe cheñe ki. **4** Na Jisu ichi ge jikuñe ishitrü ge gaañe ana che, “Ba ibo he i daijo daw. **5** Hado chemeje i ñiñ gñübye na nülvo daw, sünda ñi melye ñe ije i daihu.” **6** Jisu i nadra nadra hutro jisa, sünda i ñe yo aña üğa ñibisa sa a, mükaw i üdraw na yo ana cheñe ki, “He Tawgyewwa, ba ñikuñisüw djudajodawe, hado chemeje nochi ge übadzü ñime, ba no ñelütsü pudaw ge jimyojo. **7** Sündada nudzo no bachi ge jikujo übadzü duñe mavemme, sé ba bá ñu i truñe no kulo usso dagyoiijodawe. **8** Noje nüna na üla yo nünabame; sünda shipashi na nogzü geme, sünda nüna a í ‘Kab’ chewñe se nüna ye kaw, sünda ütro a í ‘age kab’ chewñe i kaku; sünda no kulo na ‘He i da’ chewñe se cheşiğa i daag.” **9** He ñu í dzühulye Jisu i lumashüw vea, sünda i ufum ge nüna upu kalasalai nachi ge tcholtruğaiañe cheñ, “No djo he trungkoi heme, Israyel ge je no ana veksüw mapame.” **10** Sünda nüna kidaw na ñe kaku hobanda, kulo usso nadaw i dagyovodabi. **11** Me ñegi fum sa a i Nayan cheñe ñetrü a ge ji, ichi shürhaw nañe seyo nüna upu üdra jisa. **12** I se ñetrü gow füta ütrü iñisa jiku, hojodawe, nüna na ñimo a í ñepsü ge la kahuangkoi; se ye üyan üsaw akasa ba, sünda i müjem: sünda ñetrü gow şüpo nüna aña üdra dusa. **13** í hoñe Prabu

üdrapra-ulupra na, sünda i cheñ, “Dju ksewe.” **14** Sündawñe i iñisa ge jikuñe ñimo vedaw i ki; sünda gidaw na şogog jebi, sündawñe i cheñ, “O muhumya, No ba chengkoime, paküleyejodawe.” **15** Sündawñe se dzüdaw ye pakülye şyo, sünda ütrü zekülye: sünda i í üyañ i djülye. **16** He yo vyew na şeatsü, sünda na Tawgyew ibo gow troñe ana che, “Ñimko a şüpo dyew ñihow truw a kakülyadame, sünda Tawgyew i í nülwov í nüna na she.” **17** Sünda ibo gow ñu ye vyew Yahudiya seyo iñisa gow vyew ñetrü ge truzeşiatsü. **18** Sünda Yohañ i í shürhaw na he ñu na trutsü. **19** Sündawñe Yohañ i í shürhaw nangko yo ksü i balalyeñe Prabu ichi ana dzüw ki, “Kakujo ye babamma, mo no utro na şyokrüjoma?” **20** Na ichi ge jikuñe cheñ, “Yohañ baptisma djüw i ñi bachi ge ana a dzüw kidame, se ye kakujo ye babamma, mo no utro şyokrüjoma?” **21** Sa yo sa a i şüpo na usso naw yo seyo duhu yo lahuaida; sünda müti kamyodaw seyo şüpo iñi şiw na iñi djü. **22** Sünda i í che, “Djo ha ha hohuñe dzühudama, kañe Yohañ i trujo daw; iñi şyew hohungkoimme, üshi lyew kahingkoimme, şogo nadaw i dagüdrajemme, ufu vaw dzühungkoimme, sünda dzüdaw ye üshükülyejemme, sünda sapse na Tawgyew i shi-ñu trujeme. **23** Tawgyew i şüvzüw djudra duma na ushi mahütrüjome.” **24** Yohañ i kidaw nüna na kawñe, Jisu i Yohañ ubo gow nüna na ana tru, “Djo bye ge ha how jiña? Ha, ñedzülyiw yo age ngüa süge ngüa daw müsuğ i? **25** Nameje djo ha how jibaña? Ha, nüna gye howsa shedaw i? Howe, dju gye-şüwo uw sheima sünda ñe uw ge gyoima, na mahal ge şyowwa. **26** Nameje ha how jimdobaña? Ha, djuma a ñihow i? Am, no djo trungkoime, ñihow truw ije dyewfo. **27** He ye sebamme, djubo şidama: ‘Howe, no muko í bavro bavro kijome, dju bavro ge kañe şabo gudow davojome.’” **28** “No djo trungkoime, mim naluhu yow sadaw na, namko ye Yohañ i dyewfo djuje mome sé dju Tawgyew i ñe ge imisafo dama, i se ije dyewfo me i.” **29** Sünda vyew nüna na seyo patso-lavow naje dzühuñe Yohañ ichi gow baptisma lañe Tawgyew i umso ve. **30** Sé Farisi seyo shotuko-kunu davow na ichi baptisma malañe Tawgyew i şabo shedaw i madzü. **31** “Sündada: no he şhütsongkoi gow nüna na ha üdra tsojowa? Na ha veduda? **32** Na se angasa na veduw dju bajar ge şyoñe nağütschü şuksuşiñe ana cheşiw, ‘Ni babo bzüva viw, se ba ñuksu je mada, sünda ñi duhu dawgeje ba kseje makse.’ **33** Hado chemeje Yohañ baptisma djüw i odje je matsaw kakülyada seyo tsü je matuw

kakülyada, sé ba cheiye, usso ge mütü du. **34** Nüna üsaw na tsa tuñe kakülyahume; se ba chewye, ‘Howe, tsağotüw sünda tsü tujetchüw nüna nawa, patso-law üdraw seyo lalo gifuğuw nadraw.’ **35** Sé patsü-sholu ye nasaw nachi í umsoñe da veda.” **36** Sünda Farisi a ye í üdra ava tsasaweñe bakuda; sündawñe: i se Farisi i ñe ge jiñe ava tsajone ġyoha. **37** Süge se ñetrü yo lalobram a ye, i Farisi i ñe ge ava tsaw jikuñe ġyoda che danghulye, kunulübzü yo daw shüve a ge šowsa šow uhu lajikuda. **38** Sünda üshi ütrü ge, fum gow gudzüñe kseñe üshi i üñišü yo dağüñe sünda nudzo ükye gow ükyetrü yo düğüdra sünda üshi ge umdzu yo tsa tsañe, šowsa šow uhu yo šüi. **39** He í holyeñe, se Farisi dju í baladama, üdrü-ulu ve vemche, “I ñihow truw nünan meje i danghujobi, dju i kingkoima, se ye djuma seyo küna mimma cheñe? Hado chemeje ibo lalobrambabi.” **40** He í dzühulye Jisu i hutrolañe cheñ, “Simonña, no ba hadamje a chejome.” **41** “Bo djüw a ichi gudzuwaw ksü duw, a ye lumu yo bosüñ fo pom, seyo utro a ichi ge lumu yo bosüñ pomğü duw. **42** Ichi ge domğütchojo ñiahuñe, sündawñe i naksü i ujobammeñe traaha. Sünda: naksümko a dju í nülvo fo vejowa?” **43** Simon i cheñ, “no vew ge, i djú añe traafodama.” I í cheñ, “Ba uw vebadamme.” **44** Sünda se mim ichi ge tcholtrüñe i Simon i che, “Ba he mim i homa? No ba ñe ge jikuwbi sé ba nó üshi chejo hu je madjü, se i noshi i iñišü yo dagzüida, seyo i nudzo ükyetrü yo düğüdraida.” **45** Ba no umdzo yo bubu matsa, se no jikuw yo i noshi i umdzo yo bubu madamdu. **46** Ba no kye ge tel je mašüi; se i noshi ge šowsa šow uhu šüida. **47** “Sündada no ba chengkoime; i lalo šüpo duw ye, muchoihumme, hado chemeje i šüpo nülvo dada; sé djuchi mesame muchodama, i nülvow je mesame dawba.” **48** Sünda i mim í che, “Ba lalo muchoajemme.” **49** Sündawñe üdra a ava tsaw ġyosadaw na, nadrü-nalu ve vetsü, “He lalo na muchoihu ye djubajema?” **50** Se i mim i che, “Ba küğüw ye ba ġaksüi damme, lüshüw yo kajodabe.”

8 Se yo na ñetrü ñetrü shi-ñu tru ka, seyo Tawgyew í ñe gow shi-ñu na truñe kahi, sünda i nadra shürhaw ġü yo ksü duse, 2 seyo mim üchea naje djuso gow mütü na luhuañe so naw na dagyodama, se iñiñ ye Mariyam Magdalini chewme, djuso gow mütü mro kahuadama. **3** Seyo Herodes i hokrüvow Kuja ufum Yoanañe Susana seyo šüpo mim na í ná gañ-miği yo na kulom na hotunovow. **4** Nüna upu jikyegüatsüwñe,

seyo ñetrü ñetrü gow na je ütrü ge jikutsüwñe, i zeğaw tru: **5** “Üsü traw nüna a ye üsaw traw jihua: trangkoi ye üsü üchea ye ġabokutru ge gaa, sünda düğrüprag, seyo ñedzü gow musu na pilag. **6** Seyo üche ye kunuka udru ge gaa, sünda shükülye, séšo hu gzüw mapawtro graha. **7** Üchea ye tsü namko ge gaa, sünda tsü na üša üša shüsañe i shümüla. **8** Seyo üchea na no uw ge gaada, sünda shülyilyeñe sheje fuğua dzaw djüda.” Ana chefalyeñe i gow yo ñu che, “Djuchi ge dzüjo ufu duma dzüsawe.” **9** I shürhaw na i dzü, “He zeğaw ichi hawa?” **10** I cheñ, “Djo Tawgyew i ñe go ñu na dzüsüdügýewbi, se utro na zeğaw go trujome, hado chemeje na hohuñe mahohujome, seyo dzühuñe je madzüsiñjome.” **11** “Zeğaw í chemeje ana me: üsü ye Tawgyew í ñume.” **12** Ġabo üdza ge ġyodaw na dju dzühudama; sündawñe mütü na jikuñe nadrü-nalu gow Tawgyew í ñu i lañe katrükralye, hado cheme ana malyajošoma na Tawgyew i küğüñe na ġaksüw pajo. **13** Kunnu udru ge duw na, dzüñe lüshüw yo shi-ñu bo lašoi, séšo ükrü ñiw tro ye na umso mesame kuw ve, sünda muchow ge gaaha. **14** Dju kusu ge gamyoadama, se na, dju dzüi na, sé vro ge kañe vesumow seyo boluko seyo shüng-dongkoi ge duhu ge gamyojome, sünda na sheje mañujo. **15** Sé no uw gow na he me, dju shi-ñu lu-drü lümyew yo dzüñe veima, na se yo sheje lakufijome. **16** “Djuje müsaw tchüholyeñe boğtom yo pelye mavejo, seyo buğo ufum ge mavejo, sé müтчü ubo ge vejo, hado chemeje nüna jikudaw na müsaw pajo. **17** Haje mamüşüme, ha ye matruhoajoma; seyo haje trumšüw ñime, se ye madanghujome sünda müsaw mapajoma. **18** Sündada ġüdzüw ġyowe, ba ha vego dzüngkoima? Hado chemeje djuchi ge dumañe vedama, i djüpyojolume; seyo djuchi ge ñima, ichi gow se ije lağajome, ha ye ichi nudzoğchiñe vedama.” **19** Üyaññe uñuw naksü ütrü ge jiku, sé nüna añe duw tro sa í matüvafilye. **20** Sünda í tru, “Baññe bañuw naksü ba tüvajoñe ñepsü ge gudzudame.” **21** I í ñu i hutrolañe che, “No aññe no ñuw he bamme, dju Tawgyew i shi-ñu dzüñe seyo umso vewma.” **22** Sesüyo ahua ye i seyo i shürhaw na lü ge gyolyi, sünda i ná cheñ, “Age djebya, hu dügepsü ge jibo.” **23** Sündawñe: na lü í šaa. **24** Sündawñe na jiñe í dapüñe, sünda cheñ, “Tawgyewa! Tawgyewa! Ñi mauwfimauw lyangkoimme. Sündawñe i pakülyeñe ñedzü šüw-lyiw seyo hu i lashüraw i miği sündawñe na damudoañe ġüdzüw lyaha.” **25** Sünda i na che, “djo küğüi ye hanga?” Se na ġeaglye seyo mavenghuañe

nağütchü cheği, “He djubajema, ñedzü šüw-lyiw seyo hu naje dügyeie, sündä na i chew dzütsü.” 26 Sündä Giraseni na ñetrü ge jiku se ye süge pseğ ge Galili hu ütrü iñisa ge. 27 I hudza ge jikuwñe, se ñetrü go nūna a í tüva, djuso ge mütü kamyodama. Seyo šüpo üğaluw gomdo gye-ğuvo je mashew seyo ñe ge je mağyow nuğu ge aka ġyow. 28 I Jisu i hoñe šogzu, sündä uvro toi gaañe gow yo ñu che, “He Toğgroyama Tawgyew üsaw Jisu! No badra ha dajo duwa? No ba chengkoime, no ñiku-ñisüw djudjüjodawe.” 29 Hado chemeje i mütü í se nūna usso go kahuawe cheñe dügyengkoi, sündä i üdra gow lyanggudrulai. Sündä nūna na í sülyeñtchü seyo sülyebu yo vogo vew, sedamje i se sü na gokyoaha, sündä mütü ye i šimbye ge sagañgudrudügye. 30 Jisu i í dzü, “Bañiñ hawa?” I cheñ, “Upu,” hado chemeje šüpo uğulo na usso ge kamyolyedabi. 31 Sündä i í cheñ, “No noğu ge djukadügyejowe.” (Abyssos g12) 32 Süge puge vo upulo dyew a tsamroñe ġyoda, sündä: i í cheñ, “No nalung ge kamyodügyewe.” Sündä: i í kamyodügye. 33 Sündawñe se uğulo ge nūna usso go kahuane vo usso ge kamyoag sündä se vo upulo ye ġo ge ġüañe husu ge gamyoñe gamüla dzüag. 34 Fugulu ġyokrüw na se dagjew i holyeñe ġe djeshükralyetsü, sündä ñetrü ñetrü ge kañe he ñu i trutsüküğa. 35 Sündä nūna na se dagjew i how jihuatsü, sündä Jisu ichi ge jikuñe dju nūna usso go uğulo mauw lahuadama se ye Jisu ishitrü ge gye sheñe ġyodaw i hohuñe ġeag. 36 Sündä hohusadaw nūna na ná tru, se üğulo mauw ye nūna i ñiku-ñisüw da vedaw í kündeñe uw dagyodama. 37 Sündawñe Giraseni ñetrü üñisa gow nūna na Jisu i cheñ, ñichi ayo kahuajodabe; hado chemeje na ġemğekyoatsüdabi. Sündä: na lü ge gyolaye katrükralye. 38 Djuso gow uğulo mauw lahuadama se nūna ye í che, no badra ġyokyejodawe, séšo Jisu i kadügyelye cheñ. 39 “Bañe ge kañe nūna na truwe, Tawgyew i kündeñe babo aña šüw-lyiw chiğa dadama.” I kañe vyew ñetrü ge trüzeğiat süg, Jisu i nobo küña šüw-lyiw chiğa dadama. 40 Jisu i Galili ñetrü go kalai sa a, nūna na lüshüw yo i tüva; hado chemeje na í ġyokrüñe ġyow. 41 Sündäñe howe, Yayir cheñe nūna a iñiñ dju ñegru go dyewma, i jikuñe Jisu ishitrü ge gaañe cheñ, “Noñe ge jisawe.” 42 Hado chemeje ichi oje ġüyo ksü yo üsam akasa a duw ye dzüasalaibi. I jingko i ge nūna ishitrü ge gaatsü. 43 Sündä mim a dju oje ġüyo ksügomdo šü lu ġyowma sündä dju nudzo shüw-duw na so naw dagyow nadru ge tratsüdabi sedamje djugzü gow je

i madagyofibi, 44 fum gow jiñe i gye üdza ge kig sündawñe sešüğdo a i šü luw ye lumudoag. 45 Se yo a Jisu i cheñ, “No dju kidüğña?” Vyow na makitsüñe chetsüwñe, Patras seyo üdra ayo dusaw na cheñ, “He Tawgyewwa, bá he nūna fupulodaw na düñe badru ge gaiwa.” 46 Séšo Jisu i cheñ, “Djudamje a no kidawa hado chemeje no danghudabi nochi gow mu kahuajewa.” 47 Mim ye holyeñe no mamušufijobañe vewñe, usso somskoyo jikülye, sündä ishitrü ge gaañe vyew nūna navro se trukülye, i hado kima, sündä kündeñe mekutcho dagyogdama. 48 I í cheñ, “Nosamya ba küğüw ye ba dagyodašoñe, lüshüw yo kajodawe.” 49 I trungkoibalubi ye, ñegru go mügaw i nūna a jekuñe che, “Basam dzüdamme: mügaw i duhu djujüwe.” 50 Jisu i dzühuñe cheñ, “Djuğejodawe; küğüjodabuwe; i basüjošome.” 51 Ñe ge jikuñe i üdra ye Patras, Yohañ, Yakub seyo mimsa üyow-üyañ na tralyeñe djuje ütrü üñisa ge majidüggew da. 52 Sündä vyew na ubo kse-ñiğitsü, séšo i cheñ, “Djuksejodawe; I madzüme, i drumubadame.” 53 Nūna na i dzüdabi che danghuñe, i chedaw i dzüñe tchüg. 54 Sé i ügzü í kigolañe ġuksuñe che, “He akoka pakülyebi.” 55 Sündawñe ġulo üshükülyeñe pakülyeg; sündä i na dügye í tsajo hadamje djüwe che. 56 Üyawñe üyañ naksü mavenghutsüg, sé i ná cheñ, he ha dajema se i djuje djutruwe.

9 Sündatcholye i na ġüyo ksü shürhaw na balañe ná ġuló mauw seyo so naw na dagyow dajo gow bó vye. 2 Sündä ná Tawgyew i ñe go shi-ñu uw tru, seyo so naw na dagyowe cheñe ki. 3 Sündä i ná che, “Jiw ge haje djulawe: shobo je djulawe, kapüğa je, odje je, bo je seyo polu ksü ksü djulawe. 4 Seyo dju ñe yedamje ba ġyogoima, se a ġyojodawe; sündä se yo kahuajodawe. 5 Dju bala mağokyema se ñetrü yo kahuane ishigo ñelümo na pafiajodawe, hado chemeje nadru ge na je truksüfijo.” 6 Sündä: na jihuane ñetrü, ñetrü shi-ñu uw tru kaahi, seyo nūna ná djuje djuje dagyoñe kaahi. 7 Seyo ñetrü go psüği fum yo nugo Herodes i he í dzühulyeñe mavenghuag, hado chemeje küña nūna na trubabya, Se i Yohañ dzüdo go üshükülyetchoda cheñe. 8 Sündä küña nūna na he i, se Eliya i hohuda: utro na ana je chetcho, ahugo ñihow tru w mügaw namko yo djuma üshükülyetchoda. 9 Sešo Herodes i che, “Yohañ ükye bo no poskeadügyembi, he ye djutchoa, djufo go ana ñu dzühumkotchoiya?” Sündä i í hoğonikülye. 10 Sündä í shürhaw na kakuñe na

ha ha dalyedama ná í truatüsü. Sünda i ná utro ge lagañe, Betseda cheñe ñetrü a ge lañe kakye. **11** He i danghulyeñe nüna na ufum fupuloatsü, sünda í ná lüshüw yo tüvatsü, seyo ná í Tawgyew i Nogofu shi-ñu truke, sünda djü dagyodyügeñoñdama, ná dagyo. **12** Ñeto kapsealaibi a, se í shürhaw güyo küsü jikuñe che, “Upu na kadügyejodabe, kañe na ñetrü ge ná gyoyo seyo tsajo bühohidame, hado chemeje ñi güdzüw ñetrü ge dume.” **13** I ná che, “Djo ná tsajo djübalabya.” Na cheñ, “Ñichi ge odje pom seyo tchükro küsü yo haje ñime; sé ñi jihuane vyow nabo tsaw-tuw prülameje, se ye dujome.” **14** (Hado chemeje sa yo sa a muhu fo pom kuw du.) Sünda í í shürhaw na che, “Ná pom gü, pom gü dañe gyodyüge.” **15** Na süna dabadába, seyo vyow ná gyodyüge. **16** Sese Tawgyew i ülgü odje pom seyo tchükrosa küsü í la, seyo ñedzüdru ge hotroñe na gağüzü djü, sünda tchekegü, tchekegüñe í shürhaw na djü nüna na hawe cheñe. **17** Sünda: vyow na tsalyeñe tsaşelatsüdabi, seyo godza daw yo mo gü yo küsü guw trügula. **18** Se í akasa güdzüw ge kagañe kügümkoise, seyo idra ye ichi shürhaw na idra dusa, sündawñe í ná dzü, “Nüna na nó ha cheiya?” **19** Na che, “Yohañ baptisma dju ye, seyo kagua na mügaw Eliya, seyo kagua na chew ye ahugo ñihow truw mügaw nangko yo a üshükülye da.” **20** I ná dzü, “Seşo djo nó ha cheiya?” Patras í che, “Tawgyew i üsaw Masi.” **21** Sündawñe Jisu ná züpsügeñe che, “He ana djüje djuchewe.” **22** Sünda i che, “Nüna üsaw í duhu paketrajobamme, seyo dasüñejome seyo kew mügaw na seyo mügaw sawlyiw seyo shizew-ñuzew na í hosügaw vyeñe shijobamme, sünda i ñegi dzü ye üshükülyetchojome.” **23** I vyow ná che, “djuma no fum kasajo vedama, nudzoğ yo makasajoñe trawe seyo shüwa nudzo shokru i gilañe no fum kasajodawe. **24** Hado chemeje dju yo nudzoğ shüw ye fupojome vedama na shokru í moajome, sé djudamje nobo nudzoğ uluvyu takyoima se iyo í fupojome. **25** Nüna na vyow druguw-drulyiw í patsülameje, seyo nudzoğ uluvyu ye takyoame, semome ñiku-ñisüw pa, se yo ha palajowa? **26** Djudamje no yo seyo no ñu yo ñimtchüñjema; nüna üsaw ye je ichi seyo i awu ichi sünda güdraw sorgomuko ichi lüshüw pawñe, ije ñimtchüñjome. **27** No djo umso trungkoime, dju ayo ha a gudzudama, namko he a üchea na ana dame Tawgyew i ñetrü mahohumdoluy, na dzüw ye künama madanghujome.” **28** He ñu na chelye ñegi şügzü fum sa a Patras, Yohañ seyo Yakub na

üdra küğüw pu a ge lañe jike. **29** I kügüngkolui ye, ukrumro utro a lya, seyo i gye ye grobülaşüksüñe lüna-lünakülye. **30** Sese, muhu küsü se ye Musa ñe Eliya naksü üdra ñu chitrungkoi. **31** Na gülo güdrawdra hohu, sünda i dzüjo go ñu poğı, se ye Yarusalem ge dajo. **32** Patras ñe üdraw na drumugñoñatsüdabi, sünda na pakülyewñe, i gülo güdraw; seyo se nüna küsü ye dju üdra gudzüsadama, hohu. **33** Na ichi yo kajoñe dawñe, Patras í Jisu í che, “He übrawwa, ñi ha a gyow ye uwme: sünda: ñi lañe ulüğü dzü dajome, a ye babo, a ye Musa ibo, seyo a ye Eliya ibo.” I madanghu, i ha chengkoima. **34** I ana chengkobaiye, ná mumu yo boshiğıag, ná mumu yo bolyangkoi ye na gëatsüg. **35** Sünda se mumu yo ana ñu a zekülye, “He ye nosaw seyo no i golawme, i chew dzüwe.” **36** He ñu i dzühungkoi ge, Jisu í akasa hohuda; sünda i mazüda gyoda, sünda ha hohudama, se ñu í se ñeto ge djuje malakülye. **37** Seyo se draha na pu goşü kagaahuñe, upu dyew a í jiñe tüva. **38** Sündawñe, upumko yo nüna a ye şogzuñe che, “He dadrüwa, no ba chengkoime, nosaw i nülwov hoijodawe; hado chemeje i nosaw akasame. **39** Sünda howe, gülo mauw a usso ge kamyo, sünda i üly a akaye şogzukülye; seyo i se í ana güshülyiğıada, se i üga ge üzetcho fegükülye; seyo í ana damgzüw yo ñiku-ñisüw da tra. **40** Seyo no bachi shürhaw ná che, í lahuawe; seşo na malahuafi.” **41** Jisu i che, “He maküğü seyo bolu datchüw shürhaw nawa, no djodra küña kuw gyofisajowa, seyo djó daw na vejowa? I muhu i cheñ, basaw í age la jekuha.” **42** I jimkolai ye gülo mauw ye í lola padubug, sé Jisu í ñişgzüñ gülo í miğıñe seyo muhusa í uw dagyoñe uyow ügzü ge djü. **43** Sündawñe vyow na Tawgyew i gow yo mavenghutsü. Sé vyow na í ha ha chiğa dadama se na trongkoiye, sese i í shürhaw na che. **44** “He ñu ye djo djofu ge vejodawe, hado chemeje nüna üsaw í nüna nagzü yo kigo ladügyejome.” **45** Sé na he ñu i madzüsü; se i í madanghdügye; seyo na he ñu ífo go idra dzüjoje gëetcho. **46** Sünda shürhaw nağüтчü ge ñu a kakülye, se i ye nangko a dju dyewfoma? **47** Seşo Jisu í nalu ge vedaw í danghula, sünda muhumsasa a í lañe idra a gudzudügye, **48** Sünda i che, “Dju damje noñiñi yo he muhusa i hutroima, se i nó hutrolawme; seyo dju nó hutroima, se na nó kidaw na je hutrolawbamme, hado chemeje djomko yo imisa yo imisafodama, se ye dyewfobamme.” **49** Sündawñe Yohañ í che, “He übrawwa, ñi nüna a ye bañiñi lañe gülo mauw í lahuahuw hohudame, sündada ñi í

gohame, hado chemeje i ñidra ñisañe bafum makasa.” 50 Jisu i ná che, “Í djugohajo dawē; hado chemeje dju djo mauw madama, na djodra dujome.” 51 Se í sorgo ge lalyimdrü ñeto kakusalaibi sese, sündawñe i Yarusalem ge jijoñe vye. 52 Seyo i ivro ge mukow ki: i Samariya na ñetrü a ge ji, íbó ġyojo dashütrüivojoñe. 53 Sé na i magyogadügýe, hado chemeje i Yarusalem ge jingkoida. 54 Se i hoñe í shürhaw Yakub ñe Yohañ naksü che, “He Tawgyewwa; ba ha tsüda, se i ñi dügye, se i ñedzü go mi gaañe ná damyaweñe ma?” 55 Séšo i tcholtruġiañe na ze, [Seyo che “Ba madanghuwa ba ha uġulo yo ma. Hado chemeje nüna üsaw ye nüna nachi luvyu ye damütrajoñe madaw se í ġaksüijoñe kakuwme.”] 56 Sündalye iñe i shürhaw na ñetrü utro ge jitrükralye. 57 Se i ġabo jimkoi ge, se djuma a ye í che, “Ba hange hange jiyima, no bafum kasajome.” 58 Jisu i í che, “Selü ichi uksu seyo ñedzü go musu nachi üdrü duwme, sé nüna üsaw ichi ükye vejo je ñe ñime.” 59 I utro nüna a i che, “Nofum jisawe.” I che, “He Tawgyewwa, nó uvromashü kadügyevzüwe, no awu í ġuavzüjome.” 60 I í che, “Dzüdaw na ná nudzoġ dzüw í büġudame, sé ba jiñe Tawgyew ichi ñetrü go shi-ñu trujodawe.” 61 Utro a ye je che, “He Tawgyewwa, no bafum kasajome; sé uvromashü nó kadügyevzüwe no nochi ñe go nüna na yo müllüñ kajoñe.” 62 Jisu i í che, “Djudamje nudzo ügzü i luksungkuġu ge kiñe fum ge ge homeje, i Tawgyew i ñetrü ge ġyofiwjome.”

10 Seyo he ñu nafum sa a Tawgyew i nüna mroġü lapyo, sünda ha ha ñetrü ge i jijoma, süge ksü, ksü dañe ivro kibraġitsü. 2 Sünda i ná che, “Rhamu kiw añe dume; séšo chiġa daw mesame duba sündada vi übraw i küġüwe chejodawe, se i í nudzoġ vi í tcholajo vi nüna kiwe.” 3 Jiwe; howe no djó fugulu vyeduw dañe fumsu namko ge kijome. 4 Sündada dzulngasaje djulawe, kapüġa je, seyo shita je; sünda ġabo ge je nüna ná dju je gaga djudawe. 5 “Dju ñe ge jihima, uvromashü chevzüwe, ‘He ñe ge ġüdzüw djuwe chewe.’” 6 Süge djuma ġüdzüw pafiwjo dumeje, ba ġüdzüw djüdaw ye üdra dusajome, momeje bachi ge kakutchojome. 7 Se ñe ge ġyowe, sünda ichi go ha paima, se í tsa-tuwe, hado chemeje chiġa daw nüna na ná shishü patsüw; ñetro-ñetro djukahijodawe. 8 Seyo ha ñetrü ge jiyima, sügow nüna na hutrovowñe, se bavro a ha vedama se i tsajodabuwe. 9 “Sügow sonaw ná dagyododawe: sünda ná chewe, ‘Tawgyew í ñetrü ye batrü iñiñisa ge kakudamme.’” 10 Sé ba ha ñetrü ge jimyoima, seyo

sügo nüna na bá mahutrovolaime, ná bodzaġ ge jeñe ana chewe, 11 “‘Djo ñetrü yo ñelümo naje, ñishi ge ġüdrüsadaw na, ñi djovro a pafiamkoimme, sedamje he í danghujodawe, Tawgyew i ñetrü djotrü iñiñisa ge kakulaimme.’” 12 No djo trungkoime, se niyay ñeto se ñetrü ye Sodom ñetrü i je mofokaw gijo lyajome.” 13 “Tui Kurajiña! Tui Betseda! Dju dyew chiġa dafiwe djo ge dadama, sese í Sor ñetrüñe sidon ñetrü ge dameje, na ke ge gye ġüpañe seyo kütsesüpu ge ġyoñe na kye ge dru-lu vyegudoñjemma. 14 Sešo, melye gzuñe cheġiyi sehu bafo vyego yo yeje Sor ñe Sidon naksü vyego ye vyeksufijome. 15 Seyo Kafarnahum ñetrü, hawa ba soġgo kuw lüvzüw dalyijoma? Ba bó noġu üla ge kuw üla kaajome.” (Madës g86) 16 “Dju ba chew dziüma, se i no chew dziġo, sünda ba dju mauw daima, noje i mauw dajome; seyo dju no mauw daima, se ye no kiadow i je mauw dajome.” 17 Se shürhaw mroġü yo ksü na lüshüw yo kakutchojone che, “He Tawgyewwa, ba üñiñi yo se ġuló mauw na je ñichi pudu-puña ulunge pumódame.” 18 I ná che, “No mütti í ñedzü lüġaw veduw ñedzü go gaahu hohuime.” 19 No djó byu na seyo müttü ġüdzü na düġrüdzagofijo djüwme, seyo vyeñiw nachi go vyew mau dafiwo ná madafijo pudu-puña djüwme; seyo ha gañ yo je djo naw madafijomme. 20 Sé sünašo cheñe djulüshüwe, se ġulo mauw na djo pudu-puña yo pumoda cheñe, sešo djo lüshüjo dawē se djo ñiñi Ñedzü ge ġi vyedotro yo. 21 Sa yo sa a i ġulo ġüdraw yo dañe lüshüdzoalye, seyo che “He Awa, Ñedzü ñe No i Tawgyewwa, no ba ulu yo uw cheime, se ba he ñu na danghu-kinghuw nüna seyo vyesü-vyelüw na yo müšüñe veda, sünda angasa natrü ge duda. Am, he Tawgyewa, hado chemeje bá he í uw veda. 22 No awu i nó vyow nodru ge traadamme; seyo djuje madanghu se saw ye djujema, awu aka danghuba seyo awu djujema se je dju madanghu, se i ye sawchi gemdo aka seyo se djudru ge saw i dujoñe vyedama.” 23 Seyo í shürhaw nachi ge tchoñe akasa ge che, “Süvzüwme se iñi ye, se he ñu ná se ba hoiwa hoiye, 24 Hado chemeje no djo chemkoime, süpo ñihow truw na seyo ñubyu na tsüdaw ye, se ba ha ñu ye hoima howe; sé maho seyo ha ñu ye ba dziüma dzüwe, sé madzühu.” 25 Sündawñe nüna a gudzülyi; sünda ana cheñe í küna daima hopüñew che, “He shotuko-kunu go dadrüwa, shüwa shüw shüjo ibo ha dameje ujowa?” (aiñonios g166) 26 I í che, “Shotuko-kunu ge ha ġida? Ba künda ngüña?” 27 I trutcho, “Ba Tabraw bá nudzoġ Tawgyewchi go vyew nudzoġ

drü-lu seyo nudzoğ krâşe seyo nudzoğ budzu vyew se nadra nülwov vyejodawe; seyo nudzoğ ģafopsügi-ğampsügi go ná nülwojo dawe.” 28 I í che, “Ba umso chedaba, he ana dabya sündame üshü ģyoyome.” 29 Sé í í nudzo í usu dajoñe veñe Jisu í dzü, “Nameje nochi ģafopsügi-ğampsügi na djuwa?” 30 Jisu í che, “Nüna a ye Yarusalem yo Jeriko ge jimkoi ye ñigudu tsağaw na djeshiğiaña i gye í na shalügülag, sünda gü-shü dañe atrü dzüw datralye katrükralye. 31 Sünda ana da, se ģabo ge müğaw a kamkoi, sešo í holye ģeaglyeñe djetrükralye. 32 Ana vedumbo Lewi a ye je sešü katcho, ije í holyeñe ģeaglye djetrükralyetcho. 33 Séšo djudamje Samari ñetrü a go sa a kakukülye, sünda í hohulyeñe nülvo vyela. 34 Sünda itrüğañ ge jikuñe seyo ichi üshi ge luvuhu seyo tsühu prüñe gyeche-gyelye yo pyogo, seyo í güğedru ge gyodügelyeñe ñe ģyow ge lajikye sünda í uwyo hoivo. 35 Se draha í lumu yo bosüñ ksü lahuañe se ñebraw i djüñe che, ‘I uwyo hoivojodawe, seyo bachi go küña kapyoima, se ye no kakuwñe doajome.’” 36 Hesahelu he ba vyew ge se na ñigudu-tsağaw süna ge lyalahado, nadzüngko a dju ichi ģafopsügi ģampsügi go na ñe veiya? 37 I che, “Se í dju í nülvodama.” Jisu í í che, “Kai, baje kañe süna dajodawe.” 38 Sündatcholye Jisuñe í shürhaw na jimkoitchoi ye, se í ñetrü a ge ji, seyo Marta cheñe mim a ye í iñe ge balada. 39 Seyo Mariam cheñe uñum a duw, i Tawgyew ishitrü ge ģyoye i shi-ñu dzüw. 40 Sé Marta chiğa da dañe mavenghua sünda itrü iñisa ge jikuñe che, “He Tawgyewwa, ba haje mavema, noñum í no akasa chiğa daweñe traadaw ye? Sündada í chetcho, nó datunowe.” 41 Tawgyew í í trutcho, “Marta O Marta; ba šüpyo ñu ha vejema venglyeñe seyo mavenghu lyaha.” 42 “Séšo ñu a ye umsome, seyo se chiğa uw í Mariam i golame; se í ichi go malağafijomme.”

11 Sündatcholye ahua ye i nolu a ye küğüngkoi.

Seyo í se küğüfiahuwñe, ichi shürhaw namko yo a ye í che, “He Tawgyewwa, Yohañ í í shürhaw ná küna veduw küğüdrüdama baje ñi süna veduw küğüdrüwe.” 21 í che, “kye damje djo küğümkoime, sese chejodawe: ‘He Awa, Bañiñ güdraw vejome, ba ģadzü kakülyawe.’” 3 “Ñichi muhu muhu yo tsajo-tujo í ñi djüjodawe.” 4 ‘Seyo ñi lalo na muchoaijo dawe, Hado chemeje ñi je, ñi mauw dado na muchoaijome, Sünda ñi mauw uw dajo yo ģaksüiwe.” 5 Sünda Jisu í ná che, “Djumko ye üdraw a duw ye djuwa, sünda í ñegimko ge pakülyeñe

ichi ge ji í chewe, ‘He drawwa; nó odje üka dzü djüwe. 6 Hado chemeje, kasew-bişew go draw a ye nochi ge jikuda, sünda ivro ge vejio nochi ge haje ñime.” 7 Sünda í ulung goşü ñu tru, se nó afafsüw djudjüwe; yabó ñegüdrüñe je dugoadammje, sünda nosa ye nodra buğo ge ģüsadame, sündada no bá pakülyeñe haje madjüfijomme. 8 No ba trungkoime, se üdraw duñ sese je í pakülyeñe haje madjüfisabamme, sedamje í ñimtchüñ ye tralye prüdo ye í küña tsüdama süña pakülyeñe djüjošo. 9 Sünda no djó cheime; prümeje, djo djüjome; tchümeje djo pajome; dümeje, djobo voaijome. 10 Hado chemeje dju prüima, ná pajome; sünda dju tchüima, na pajome; seyo dju düima, nabo voaijome. 11 Djomko ye dju ana awu duwa, se üsaw ye odje prüme, se í kunnu djü, seyo sündalye tchü prümeje, se tchü madjüw byu djü? 12 Semome jeje prülaime, se í mütü güdzü djü? 13 Sünda, ba maulyeñe je basa ná gañ uw djüjo danghumeje, se djo ñedzü go Awu, i ichi nudzoğ nüna prüi ná hado ģulo güdraw madjüjowa. 14 Sündatcholye Jisu í üğadow ģulo mauw a í lahuatcho; se ģulo mauw ye kahuahuñe, üğadodo ye ütrü zekülye; sünda nüna na mavenghuatsü. 15 Séšo namko ye küña na cheda, “I bó ģuló mauw nachi go dyewfow mütü ichi datunow yo lahuabaiwa.” 16 Utro na í dafidama hojoñe í ñedzü udru ge hadamge sheweñe cheshew shewe che. 17 Séšo Jisu í, nadrü-nalı ge vedaw i danghulyeñe, na che, “Ha ha ñetrüğüfo ge brağidama, se ñetrüğüfo ye müträajome; sünda ha ñe ye brağidama, se ñe ye je mümyajome. 18 Seyo sünda mütü ye í nudzo ibo magotchow dame, se ichi ñetrüğüfo kündañe dujowa? Hado chemeje djo nofo go ana cheşoibi, se mütü í datunow yo se mauw ná lahuabaibi cheñe. 19 Senameje no mütü í datunow yo ģuló mauw ná lahuabaimeje, se djó agü na dju tunow yo kakülyebaiya? Sündada ná djo niyay djüw nüna chejome. 20 Séšo no Tawgyew udruyo yo uğulo mauw na lahuameje, Tawgyew í ñetrüğüfo ye djotrü ge kakujome. 21 Nüna gow na nachi ñe í ģaksüw chiaği pyogoñe ñe í hokrüimeje, se ichi gañ-miği na güdzüw dujo. 22 Seşo ije gofotchow na djuma a í tumuvojoñe í dafoahuñe, í se chiaği na ha ye i veksüdama, sena lağalag seyo ichi gañ-miği na lağañe habrağiame. 23 Dju nodra ñima se í no mavewme, seyo dju nodra dukyeğiyima se í trabrağiajome.” 24 “Nüna usso go ñişüzüñ ģulo kahuahuñe nokro ge ģyogojo tchüğijome, sünda mapawñe í chejome, no ha ñe yo kahua dama se ñe ge kamyotchojome. 25

Sünda kakuwñe i güm̄sa-güm̄gañe howsa hohujome. 26 Sündawñe i idra ye í je mofokow uḡulo mauw mro ye idra ye lakujome, sünda na ilunge kamyoñe sayo sa ḡyoyome, sünda se nūna ye uvro gow ije mokofow mauw lyajome.” 27 Sese i he ñu i trungkoi ye upumko go mim a ye gow yo che, “Šüvzūwme se uluhu ye hayo sa a ba ḡyodama seyo se apu ye ha ye ba mütsūdama.” 28 I che, “Am; séšo šüvzūwme i, dju Tawgyew i ñu dzūne i chew dzūima.” 29 Se šüpyo upu kyeḡipyo dawñe, i che, “He ñishū yo nūna na maume; na chishew tchüנגgudru; se ná Yona i chishew í tralye seyo haje chi mashejome. 30 Yona í küna veduw Ninwe ñetrü go chishew vewma, sūnambo nūna ūsa ye he ñishū yo nūna na chishew vedujome. 31 Müdzavye go nugom niyay djūw se ñetomüdrü ayo nūna nadra gudzuñe, í datrūwñe chejome, hado chemeje i Suleman i ñu dzūjoñe druguw-drulyiw udza go jikuda, sünda holabya he ayo he a Suleman ije dyewfo a du. 32 Ninwe go nūna na Niyay djūw ñetomdrü ye hesalu yo nūna nadra gudzuñe, naso ge truchoaijome; hado chemeje na Yona i ñu tru í dzūne nadra-nalu muchoagye sünda howe, age Yona ije dyewfo a dume.” 33 “Dju nūna je bela ge mütrü tchühoñe ḡumšü ge seyo ñeshū ge mavewme, sešo mütrü ubo ge dzugo vewme hado chemeje nūna jikui na hohujoñe. 34 Baso go mütrü ye bañi ye me, sündada bañi güdrameje, se basso naje vyow müsajome; séšo se ye maumeje, basso ge je nukuḡujome. 35 Sündada ufu je ksü-ñiñi je ksü dañe ḡyowe, se müsaw ye baso duwye nukuḡuañeme. 36 Sündada baso ye vyow müsazeḡiame, seyo se ichi hangeje manukrumeje, se sündame se vyow na müsajome, süna vyeduw ñeto ge dadawa, se mütrü ye ichi lūnaw yo djó müsaw djūiwa.” 37 Jisu i ñu trungkoi ye, djudamje Farisi a ye i che, se nochi ge jiñe ava tsawe; sünda i ñelu ge djemyoñe ava tsajoñe ḡyoag. 38 Farisi na basha go na ava matsalu ūshi-upo machew í holyeñe mavyenghua. 39 Tawgyew i í che, “O Farisi, ba bekasa seyo bela na udru udru go güdrawšo, séšo balung ge vyesbiw seyo mauw vyesumokradama. 40 Budzu ñiw nawa, dju ñepsü go vye ye dadama, hawa se i ulung go i madaima? 41 Am séšo, ulung go gañ-miḡi duw na chi djūajo dawe, sündameje bábo vyow güdraw lyajome.” 42 “Se Farisi nawa, djo tui me! Ba pudina ñe sudab yo, seyo vyow ñomñow sheḡe baḡüdo yo ūlye ḡü tronguaña djūšoma, séšo Niay i seyo Tawgyew i nülvo í mahutroiwa; tsüwbo tsüda hena je daḡgudru seyo

sena je tratcho. 43 Farisia nawa, djo druge tui me! Djo ñegru ge nugo buḡo uw vye seyo badzaḡ ge ye djó gaga tsüw.” 44 “Djo tui me! Hado chemeje djo se pelyado nuḡu vedudame, süge nūna na udru ge düḡrūñe kahi, se madanghuw nuḡu du cheñe.” 45 Sündawñe mükyew a ye í che, “Dadrüwa, he ana cheñe ba ñi tchüḡoime.” 46 Jisu che, “Oi shotuko-kunu dakyew nawa, djoje tui me! Djo ana lojemalofiwa gañ me, nūna nadrü ge jošo sešo yabó djo djogzüsü a je madadü.” 47 Djo je tui! Djo se ñihow truw na nuḡu chiw, dju djo aki-awu na shilyedama. 48 Sünda: djo truksüw nūna me, seyo djo aki-awu na dalyedaw yo uw vye; hado chemeje na bó ná shidabi sünda djo ná nuḡu í daw. 49 Sündada Tawgyew i patsü-sholu je chedame, se no nachi ge ñihow truw seyo shürhaw kiajome, seyo na naḡiyo küña na shijojema seyo küña na daše-damejojema. 50 Se i ye küña ñihow truw duma našü í he druguw-drulyiw í dakülyejobo a fualyedame, vyew na ḡilyedo ye he ñefo ayo nūna nachi yo lajodawe. 51 Habil í ūšü yo dalalye Jakaria í shiw kuw se psüḡañe mügañe naksümko ye shiw: no djo umso truime; ichi ḡidoye he ñefo syo shüdo nūna nachi go lajome. 52 Shotuko-kunu dakyew djo tui me! Se djo je patsü-sholu veḡiw bo ladašome, séšo djo djoluvyo makakume, seyo kakujoñe dado na dugo vye. 53 Sündalye i sa yo kahuahueñe, sese shizew-ñuzew nañe seyo Farisi šüpyo ifum kase seyo i dagtso-damrhüñe, ha ha ñu büturluweñe da, se i šüpyo ñu ufo büturluweñe 54 sünda na i ha ñu chehualaima ḡyokrü ḡyo, se umdzu yo ha damje ñu zetruahuw ye kigolajoñe.

12 Aña a sese hadzaḡ-hadzaḡ dzaw nūna fuguñe, aña ana kuw naḡütchü tcheḡi-lügyeḡi da, se i uvromashü í shürhaw ná che, “Farisi nago loḡaloḡe yo ūḡa ḡyoyodawe. 2 Vyojo haje dümyoñe maveme, madanghujo haje müšüñe maveme. 3 Sündada ba ha damje nukuḡuw ge chedo ye, se i müsaw ge dzühujome; seyo ñeḡüñ ulung ge ufu ge ha ašesa yo chedama, se ye ñelütsü udru go yo trujome.” 4 “Séšo no djo trungkoime, nodraw nawa, dju usso i shifidama se na seyo ha madamñefijomme, ná djuḡejo dawe. 5 No djo trumchemjome djo djú ḡejoma, dzüwñe djú chigüje ge lañe djoafima, se í ḡejo dawe; no djo trupangkoitchoimme, se í ḡejodabuwe. (Geenna g1067) 6 Hawa ajolya ksü yo sülyisa pom madrüafima? Sedamje Tawgyew i namko ye a ye je makošoa. 7 Bakye go vyow

ükyetrü duw naje ngümdzo vedame, sündada: djuġeje dawe, ba sülyisa na dawowme. **8** “No djo chengkoime djudamje no nüna navro ge nó nošobiñe danghumeje na je nüna üsaw ye je Tawgyew i sorgomuko uvro ge ešobijome. **9** Séšo dju nüna navro ge no hopseġiahima ije Tawgyew í sorgomuko uvro ye hopseġiajome.” **10** “Dju nüna üsaw ütüma mauw truima, i datrudaw í muchoaijome. Séšo dju ġulo ġüdraw ütüma mauw trüima, í datruw í mamuchoijomme.” **11** “Nüna na ba müġaw-ñegru seyo mükyew seyo damikyew navro lakuwñe, ba navro ge ha chemeje ujojema seyo küna chejojema se na djuvengüajodawe. **12** Hado chemeje ġulo ġüdraw ba sayo sa a ha chejome zedrüjome.” **13** Seyo upu go nüna a ye í che, “He dadrüwa, noñuw í awu í bo-luko ná noje hawe chejodawe.” **14** I í che, “Nüna nawa, nó dju niyay djüw seyo baġüġiw nüna boña?” **15** Sünda i í che, “Uw yo ho ġyojodawe, seyo tsaġa-laġaw süna yo basü ġyojodawe; hado chemeje nüna na shüw ye dju bo-luko duw yo mashüwme.” **16** I í zeġaw a tru, “Tümbum nugo a í no ge rhamu šüpo kakülye. **17** Sündawñe i ulvyu ge no hadajojemmañe ve, hado chemeje nochi ge bo no dakülyedaw rhamu na vejo buġo je ñi. **18** Sünda i che, ‘no ana dajobabi: no nó ñetchü í tashalyeñe dyew dalajo; sünda no rhamu seyo bo-luko na vyow süge vejo; **19** sünda no ġulo i chejo, ġuloa, bachi ge oje šüpo üġalaw kuw bo-luko vewme; ġyogowe, tsawe, tuwe seyo lüshüw yo ġyowe.’ **20** Sešo Tawgyew i í che, ‘Chi madnaghuw nüna! He ñegimdo ñegi a ba lutuw ye lutukyoadügyejomme; sündawñe ba küna dashütrüñe vedama, se ye djuchi lyajowa?’ **21** Ana je nüna duwme dju nudzo ubo bo-luko dashütrüñe ve, sé i Tawgyew iñigzü ge nugo mo.” **22** Sünda i í shürhaw ná che, “Sündada no djo trungkoime, nudzo shüjo-dujo ubo djuvewe, no ha tsajojemañe; seyo nudzo usso ubo je ha gye-ġuvo shejojemañe. **23** Hado chemeje tsaw-tuw í shüw ye, seyo gye-ġuvo í dyewfo usso yeme. **24** Pülġam na hojodawe; na zuje mazuw seyo ñetchü ge rhamu je mapaw; sedamje Tawgyew i ná tsakyewšo. Bá musu na fow go aña dufowme. **25** Djomko ye dju duwa, dju vengaw yo nudzo i shüngkoi ge ganta a ña damje shafijo ye? **26** Sündada ba imisa fo chiġa íje madafimeje, hado utro ñu ná lañe vemyoña? **27** Bye go shoba ná hojo dawe, na kündañe shülyima; na chiġa je madaw chitra je madaw; sedamje no djo chengkoime, Suleman je í küña übadzü gidama, namko ye ana veduw gañ a je magime. **28** Sündada

Tawgyew i no go suso-müтчü namaje yow gye sheida sünda draha ná boti shüw ge joañe, anambo gye-ġuvo sheñe veihume; Tawgyew ge mesame veksüw nawa, djo kündañe aña masheijowa? **29** Sünda djo ha tsajojema ha tujojema süna ve djuġyowe, sünda meaje mavemyow djudajodawe. **30** Hado chemeje he druguw-drulyiw ayo go vyow tuġu-tumo na he ana veduw bostu na tchünggudruwme sünda ba Awu danghudame djo he bostu na šüpo tsüda cheñe. **31** Séšo ichi ġadzü i tchüjodawe, sündameje, he bostu naje pajome. **32** “Nüna imisa nawa, djuġejodawe; hado chemeje ba awu i bá ġadzü paweñe vedame. **33** Nudzo ichi fuñ-voñ na draalyeñe tunojodawe; sündalye nudzo ubo ana dalajodawe, ha ye üme malyajoma, sünda soġgo ge ana bo-luko dashütrüłajo dawe ha ye makaajoma, djutrü iñisa ge tsaksutchüw naje majikujo seyo bulu naje mauw madajo. **34** Hado chemeje hange bachi bo-luko duma, badrü-balu he süge dujome. **35** “Djotsü na pyogo vejo dawe, seyo dju mütrü na dzodiġyejo dawe. **36** Sünda djo se kulo na veduw dajo dawe, dju nudzo dadrü í gzü jiw go ke kakujojemañe ġyokrü ġyow veduw; i kakuñe ñegüdrüšü düwñe mekutcho djeñe voa. **37** Gaġüzewe se kulo í, djü dadrüw ye kakuñe madrumuvow hohudama; no djo umso trungkoime, i ütsü ge pyogolañe ava tsajojñe ġyoyo, sünda üñisa jiñe í hoiġo. **38** I ñegi ge ülye kšü seyo ülye dzü ñepüñew ge je pakülyew hohumeje, se kulo ye gaġüzebamme. **39** Djo he i danghujo vejo dawe, ñe übraw ye tsaksutchüw na tsaksuw ke jikujoma se í danghubammeje, i pakülye ġyojobamme, sünda nudzo ñe ge majimyogyejome. **40** Bajе dashütrü ġyojodawe; hado chemeje ha homoi ye jikujojñe mavew se homoi ge nüna üsaw jikujome.” **41** Sündawñe Patras i che, “He Tawgyewwa, ba he zeġaw ye ñi aka bama mow vyow naje truwma.” **42** Tawgyew i che, “He veksüw seyo patsü-sholu hokrüw ye djuwa, djuchi dadrüw ye ná tsaw-tuw homai ge djuweñe kulo-kutro boñe ve. **43** Se kulo ye gaġüzeme, djü í dadrüw ye ana dangkoiye hohudama. **44** No djo umso cheime; I í nudzo ichi vyow bo-luko ge zeġiw vejobamme. **45** Séšo se kulo ye ulu ge ana vemeje, no dadrüw ye üġalaw ge kakujobañe veñe, sünda kulo seyo kulom na ġüñe seyo tsañe tuñe tukrañe ġyomeje. **46** Se kulo i dadrüw ye ana ñeto a ye, i madanghuw ñeto a ye, i í maġyokrüngkoi ye, seyo i madanghuw homai ye, kakujo sündañe í sojai djüñe í usu maw ge ngüañe vejo. **47** Seyo se kulo dju nudzo dadrüw í véw í

danghuñe, seyo madashütrüvoñe seyo í vew kuw ge makasabammeje, šüpo tsalajobamme. **48** Séso dju madanghuñe ġtíw tsalajo chiġa dadama se ye me tsalajobame, sündada dju añe djüdama, í añe prújome; seyo dju šüpo boñe vedame, ichigo añe lajome. **49** “No druguw-drulyiw ge mi dahow kakülyahume; sünda ha tsüdawa chemeje hesalu mi dzomzoaweñe! **50** No baptisma lajome; sünda no malamdolu kuw no küna mauw ñiku-ñisüw ge ġyojojema! **51** Ba vedaw ye no he druguw-drulyiw ge ġüdzüw kakudañe vedama? No ba chengkoime; mome, no dabraġiahuw kakülyahume. **52** Hado chemeje hesalu yo ñe ge nüna pom naġüтчü ge magaġijome, dzü ye ksü üdra seyo ksü ye dzü üdra. **53** Awu ye saw üdra, seyo saw ye awu üdra maveġijome; añ ye sam üdra seyo sam ye añ üdra, apye ye safu üdra, seyo safu apye üdra maveġijome.” **54** Sünda i upu naje che, “Mumu íje druguw go kalyiw hohumeje, djeañe ñedzü šüjo chew; sünda süna dabaibi. **55** Sünda müdza gow ñedzü lyiw hohuñe cheibi, ñedzü shüw lyijome, sünda süna dabyo-daġyotcho. **56** Loġa-loġe nüna nawa, djo ñedzüñe no naksü í utroñe danghudameje, hado he shüw-duw ubo kündañe madanghufia?” **57** “Ba hesalu ba nudzo yo hado ñu mavelafia? **58** Ba bá fodaw nüna üdra mukow ichi ge jingko ye, ġabo ge ñu cheġüdrajo dawwe, momeje ba í mukow ichi ge šüñe lajikyeñeme, sünda mukow i bá shipashi nagzü ge djüñe seyo shipashi na bá pache ge shüñeme. **59** No djo trungkoime, ba ajolya ajolya dañe magimdzolalu kuw, ba makahuafijome.”

13 Nüna üchea sayo sa a djeku, seyo Jisu í Galiliyo nabo go ñu dzüŋkoi, djušü í Pilatus i í küġüw ge djüasadamma. **2** He í dzühuñe Jisu i na che, “Djo ana veima, he Galili na utro Galili ná lalofoñe, hado chemeje nadru ge ana veduw ñiku-ñisüw djüda che? **3** No djo trungkoime, mowme; séso djo djüdrü djolu mavetülümeje djo vyow he ñom yo mütratsüjjobamme. **4** Mow djo ana vedama, Shilom ge nüna ġütrü šügzü djüdrü ge post gaañe trüalyañe dzüdama: na vyow Yarusalem ge küña tuġu-tumo shütsüdama ná lalofoma? **5** No djo trungkoime, mowme; séso djo djüdrü djolu mavetülümeje djo vyow he ñom yo mütratsüjjobamme.” **6** Sünda i he zeġaw ije tru, “Djuchidamje anggur vi ge lufuje üyañ a zuñe veda: i sayo sa a sheje thcüw jikuda, sé í mapa. **7** Sünda i vi ġyokrüw nüna i che, ‘Howe oje dzü gomdo no he lufuje üyañ go sheje tchüw jikunggudru, sé keje mapa, he í

chepyojo dawwe, i hado no í ġyokrügejowa?” **8** I í ana che, dadrüwa, í oje a kuw ġyokrüluwe; no üdza üdza ge no chiguġuañe nobi sujome. **9** Sündañe, drawha ge sheje jelaimeje uw; se molaimeje chepyojo dašobe.” **10** ġyogow ñeto sehu Jisu küġüw ñegru a ye truñe ġyoda. **11** Süge mim a du, dju oje ġütrü šügzügomdo ksuw kaw mütü a kamyoda, sünda i utsubo kuw lyada, sünda i keje gudow magudzufiwbi. **12** Jisu i hohuñe balayeñe, che, “O mimya, ba bá hamalyiw yo kahuaġemme.” **13** Sünda i ügzü í udru ge ve, sünda i djeañe gudow lyajebi, sünda Tawgyew í trokülyejebi. **14** Hado chemeje Jisu i ġyogow ñeto sehu dagyoda, mügaw na seyo nugobraw na nüna na che, “Ñegi ġe duw me, sa yo sa chiġa dajo dawwe, seyo se ñeto ye jikuñe dagyojo dabuwe; séso Sabat ñeto ge djudawe.” **15** He í dzühuñe Tawgyew i che, “Loġa-loġe nüna nawa, ġyogow ñeto sehu djo djó nudzo fulhu seyo ġiġá na ñe tashalyeñe hu tuw lañe majikewma? **16** Seyo ha ye madafijo cheña, he mim Abraham üsam djuso ge oje ġütrü šügzügomdo mütü ye pyogodama, se í ġyogow ñeto ye vogodaw i kihuaġo?” **17** Ná he ñu na chewñe, í ubo mauw dai na ñimтчüñ lyatsü, seyo vyow upu na se uw chiġa dadaw ubo lüshütsü. **18** Sünda Jisu í chetcho, “Tawgyew í ġadzü dju veduda? Seyo no í ha shipyew üdra djüsejowa? **19** I pemdu üsü a veduwbame, djü nüna na lañe ná vi ge trawma; sünda i shülyiñe shoñ lya; sünda ñedzü go musu na ufotsa ge guñe ġyow.” **20** I sünda chetcho, “No Tawgyew í ġadzü í dju vedu dañe vejowa? **21** I pa vedudame, djü mim a ye lañe oje ulumo tola dzü ge gülüšüġia, sünda ñu-ñuñe oje ulumo ye pa lya.” **22** I ñetrü-ñetrü jiñe dadrüshü Yarusalem ge ji. **23** Sünda djudamje a í che, “He Tawgyewa, nüna mesame basüafijobama?” I í che, **24** “Ñegüdrüšü imisa yo jimyojodawe, hado chemeje no djo trungkoime, šüpo nüna na jimyojoñe dajome, se majimyoñijome. **25** Ñe ubrow gudzülyiñe ñegüdrüšü dugoahuñe, seyo ba ñepsü ge gudzüñe ñegüdrüšü düñe che, ‘He Tawgyewwa, nobo vojodawe,’ sünda i sügow no ba madanghume, ha hanggowa? **26** Sündawñe ba chejo, ‘No ba how ge tsa-tuw sünda ba ñi bodzaġ ge dadrüda.’ **27** Séso i chejo, no djo chengkoime, ‘No madanghume djo hanggoma. Mütü chiġa daw nüna nawa, djo vyow no yo üġa ġyojodawe.’ **28** Süge ksew seyo utu trashügrüjome, ba Abraham, Isahak seyo Yakub seyo vyow ñihow truwa ná Tawgyew ge ġadzü ge ġyodaw hohuñe nudzo í ñepsü kahuahuw hohujome. **29** Sünda druguw seyo drulyiw; tchüsa

seyo müdza go nuna na jikuñe Tawgyew i ñetrüğüfo ge dusejome. 30 He i danghulajo dawé, küña ná fum ge duma, na uvro ge dujome, seyo küña na uvro ge duma, na fum ge dujome.” 31 Sa yo sa küña Farisi na jikuñe í chejea, “Ayogo kahuañe kajo dawé; hado chemeje Herodes í ba shijone vedame.” 32 I ná che, “Kañe se šelü í trujodawe, howe, no yow je seyo draha je ugulo na lahuañe seyo usso naw na dagyojolume, sünda ñegi dzü ye no chiğa damdzoajome. 33 Sedamje no yow, draha seyo pülha kuw jijome, hado chemeje dju ñihow truw na Yarusalem í ñepsü ge madzüfijome. 34 “He Yarusalem! He Yarusalem! Ba se ñihow truw ná shiye, seyo bachi ge dju kiima ná kunu yo trümoahiye; no ana veduw küña tsüda, joñi í üsa ná utupro ulung ge küna tchelaima, sünambo noje basa ná lakeğiajoñe daw, sé ba he í matsü. 35 Howe, bañe babo kabrakasağijjome, sünda no djo chengkoime; ba ‘Ná üdrü-ulu yo uw cheime, se nuna ye gağüzü dume dju Tawgyew iñiñi yo lañe kakuima,’ machemdolu ba nó keje mahohujome.”

14 Sünda í gyogow ñeto sehu djudamje Farisi nágo nugo a í ñe ge odje tsaw ji: sünda ná í usu yo hopasa. 2 Süge í veduw muhu a du, dju usso dalfuñe nada. 3 Jisu í Farisi seyo shotuko-kunu damivro ná che, “gyogow ñeto ge dagyomeje ujo ma mow ma?” 4 Sé na madañda gyö. Sündawñe Jisu i í ügzü kiñe dagyo, sünda kadügye. Sünda i í ügzü kidüñe dagyo, sünda kadügye. 5 Sünda i ná che, “Djongko ye dju duwa, djusa seyo fulhu ye kalü ulung ge gamyoa sünda gyogow ñeto ye kutcho malahuaño.” 6 Sé ná he ñu ge haje machefibi. 7 I hobanda, tumona baladaw na uw uw buğö tsatchüñe lai sünda í se ná hoñe zeğaw ze, 8 “Djuma djo gü ge balai ye, buğö dyew tsatchüñe djuğyodawe, asha baje dyewfo tumona baw je dufijome. 9 Sünda dju ije seyo baje badama, bá jikuñe ana chemeje, ‘í buğö djüjo dawé,’ sündawñe ba ñimtchüñ lañe ülafo buğö ge gyow dujobamme. 10 Sé bá bawñe, ülafo buğö ge jiñe gyöjo dawé, bá badaw nuna ye jikuwñe, bá ana che ‘Drawa, uvro ge kalyiñe gyöa,’ sündawñe badra a gyosadaw navro ge udru kalyijome. 11 Hado chemeje dju nudzo yo dyew dalaima, se ye imisa lyajome; seyo dju nudzó í imisa dalaima, se ye dyew lyajome.” 12 Sündawñe Jisu i í baladaw naje che, “Djo ñeto ge damje ñegi ge damje ava tsaw ge, nudzo draw, ayo-ñuw, ñeşü seyo nugo na djubajodawe, ana dañeme, naje djo balañe dağüñeme.

13 Sé ba ava tsakelai ge sapse, hamalyiw, üshilyew seyo iñiğew ná bajo dawé. 14 Sündawñe ba gağüzebamme, hado chemeje nachi ge djö djüjo haje ñiwme, séşö djö ná güdraw yo üshükülyeje go küğüijome.” 15 Üdra ava tsasangkoi go nuna a ye he ñu ná dzühulyeñe che, “Gağüze nadra dujome, dju Tawgyew í gädzü ge odje tsaima.” 16 Ná i che, “Djudamje nuna a ye ava dyew tsakeñe seyo sünda şüpo ná ba. 17 Tsaw-tuw dafihuñe, i í kulo ná tumona baladaw ná cheñe ki, ‘Age djebe; tsaw-tuw dafiadamme.’ 18 Sé vyow na chetsü, ‘uvro go ye í che, no vi a prülawme, sünda no se í hojo dume; no ba chengkoime, no maf daijo dawé.’ 19 Utro a ye che, ‘No fulhu fulshi pom lawme, sünda no he na dañe how jingkoime; no ba chengkoime, no maf daijo dawé.’ 20 Sünda a ye che, ‘No gzü dawme, sündada no majikufijome.’ 21 Se kulo ye jekuñe i ñe übraw í he ñu ná trutsü. Sündawñe se ñe ubraw ye lusuvylalye í kulo í che, ‘ñetrü go bozağ seyo gabo ge kutcho jeñe sapse, kiği, üshilyew seyo iñiğew ná age lañe kakuwe.’ 22 Kulo ye che, ‘O übrawa, ba küna chedama, süna damme; sé yaje buğö ufo dulumme.’ 23 Übraw ye kulo í che, ‘Ğabo ge seyo füta duw ge djeñe nuna ná künadamje lañe kakujodawe sündameje noñe gujome.’ 24 Hado chemeje no djö trungkoime, se tumona badaw ná no tsaw-tuw í tsapüñeje matsapüñeje.” 25 Sünda upu na ufum kasawñe, sünda Jisu i fum ge tchoñe ná che. 26 “Djudamje nochi ge jikuñe, seyo nudzo awu, añ, ufum, agü, ñu seyo ñum seyo nudzo şüw-duw naje mahosübammeje, í no şürhaw mowme; 27 Seyo dju nudzo shokru ije magilama; sünda nofum makameje; se je no şürhaw madafijome.” 28 “Djomko ye dju post dzuğöñdama, seyo uvromsahü bo küña kajoma, damdzojo kuw nochi ge duşoma ñima mahow? 29 Ana dawñe, i shobo dzuğöñe ñekru makrufiwñe, sündawñe hovow nuna na vyow í tchüğöjoşö, 30 ‘He nuna ye damyowbo damyodaşowa, sé madamdzofiwa?’ 31 Mo dju ñubyu duwa, utro ñubyu nadra tumo daw jiw, sünda uvromashü gyöñe mavemchevzüme, se hadza büsha kulo lañe nodrü ge tujovodawye no hadza gü lañe üdra dağufijoşoma mo mowma? 32 Mowmeje üğa gyödamje, mukow kiñe ñu güdzüagyefijo. 33 Ana veduw djo nudzo ichi küña duma ná nobo matrafimeje, se ye no şürhaw malyafijome. 34 “Ğu bo udame, sé ğu tsamğüw lyameje, se í ha yo ğu lüw dajowa. 35 Se ye no ubo je seyo nobi ubo je chiğa ge makakujomme: se í nuna na ñepsü ge joajohubamme. Djuchi ge dzüjo ufu duma dzülasajodawe.”

15 Vyow patso-law na seyo lalo ubraw ná ichi ge dzüw jikuw. **2** Seyo Farisi na seyo shizew-ñuzew na dubyoŋunguñe che, “I bó lalo ubraw ná tüvañe seyo nadra ava je tsasai.” **3** Sündawñe i ná he zeğaw í tru: **4** “Djongko ye djuwa djuchi fugulu fuğua duma, sünda namko sa a moahuñe se sütü ġütrü sütü ná nodo ge tralye, se a moadaw í matchülu kuw tchü ġyo? **5** Sünda tchülawñe, i šüpo lüshüw upostu ge trütalañe ka. **6** Sünda ñe ge kakuñe draw seyo ñešü na bakeğiañe che, ‘Nodra lüshüsawe, hado chemeje nochi fugulu moadaw ye tchüladamme.’ **7** No djo truime; ana veduw ñedzü ge je lalo a dju vyegudoladama ubo lüshüjome, küñambo sütiğütrü sütü nüna ġüdraw dju ulu mavegudojo duma nabo madama. **8** “Ana mim dju dujowa, djuchi ge bosüñ ġü duw, sünda namko ye bosüñ a moadabi; sündawñe i matchü uw mütrü tchühoñe seyo ñe na süñe, dju uw yo matchüjowa? **9** Sünda tchülawñe, i üdram na seyo ñešü ná balañe che, nodra lüshü-lübasawe nochi bosüñ moadaw ye tchüladamme. **10** No djo truime; ana veduw, lalo nüna a í ulu vyegudolaw ge Tawgyew í sorgomuko ná ana lüshüjome.” **11** Sünda Jisu i che, “Nüna a ichi saw ksü duw. **12** Naksümko ye kiğiw ye uyow í che ‘Awa, nobo go bo-luko duw ye, no djüjo dawe.’ I í ichi bo-luko na hağiağ. **13** Sünda ñegi aña makulu fum ye üsaw kiğiw ye vyow dashütrü lalyeñe ñetrü üğa a ge katrükralye, sünda süge bo-luko duw na vyow tsağudroamdzoag. **14** I vyow damdzoahuñe, se ñetrü ge nokrow kaku, sünda i usso ufobüla lya. **15** Sünda i se ñetrü go nüna a ichi ji, se nüna ye í í vi ge vo na ava gyew ki. **16** Sünda i ve uluhu í gudugyejoñe se votsa pago go vo na tsa; hado chemeje í djuje haje madjü. **17** Í vepalawñe, sünda che, ‘No awu ichi küña vi daw ná tsaw-tuw aña paw, seyo no age luhušüw yo dzüangkoibi. **18** No gudzulyiñe no awu ichi kañe í chejo, awa no ñedzüñe ba how ge lalo datroadašomme. **19** No basaw chejo haje matramme, no ba vi daw a veduw vejodawe.” **20** “Sünda i gudzulyiñe, i awu ichi ge ji: uğa gudzudalu sa a uyow i í hoñe nülvo veag, sünda gyojeñe í krumogo lag, seyo šüpo chuma tsa. **21** Üsaw ye í che, ‘Awa, no ñedzü í hovow seyo ba how ye lalo dadamme; sünda hesalu basaw chejo go ñimme.’ **22** Sé uyow i í kulo ná che, ‘Kutcho shedra uw yo je uw lañe í sheijodawe, sünda üğzünsü ge ġütsülye lyeijo dawe, seyo ishi ge shita duijo dawe, **23** Sünda rhano a dajo dawe, sünda me ñi tsa-tuñe lüshüfijobi. **24** Hado chemeje nosaw ye dzüwmme, sünda üshükülyedamme: moahumme,

hesalu tchülatchodamme.’ Sünda í lüshü-lübaw da.” **25** “Sé üsaw nugow ye vi ge du. Sünda í kañe ñe kakulai ye, i nuğuw dagruw seyo ñuksu daw dzühu. **26** Sünda i kulo a í balañe dzü, ‘He ha dangkoiya?’ **27** I í che, ‘Ba ñuw kakudamme, sünda ba awu i tsa-tuw dyew vedame, hado chemeje i í nüna uw hohuda.”” **28** “Saw nugow ye he í dzühulyeñe i lusuvyumfoag seyo ñe ulung makamyogoñ lyag: séšo uyow i ñepse ge jihuañe í nü. **29** I uyo i che, ‘Howe; no aña ojegomdo bá ġaksüñe ġyow, sünda ba chew keje madzügaahuw, nodraw nadra lüshü-lübaw dajo, ba no yow kuw küšüsa üsa adamje madjülu. **30** Séšo he basaw ye ba bo-luko ná utroñiw mim nadru ge djoañe kakuwñe, ba ubo aña dyew tsaw-tuw dañe gyew.’ **31** I í che, ‘Sawwa, ba shüwduw nodra dusaw; seyo nochi ha duma se vyow bachibamme. **32** Séšo hesalu lüshü-lübadodume hado chemeje he ba ñuw ye dzüñe üshükülyetchohabi; moadabi, se hesalu tchülatchodabi.””

16 Sünda Jisu je í shürhaw ná che, “Nugo a ichi ge hokrüğiw a duwme, sünda nüna na i howye se hokrüw í i bo-luko ná tsağudroahime cheñe usso ge trutchoañe ve. **2** Sünda nugo ye í balañe che, ‘He hawa no babo go ñu dzühuiye? Ba hokrüšo cheñe shewe; momeje ba hokrüğiw ge mağyofijome.’ **3** Sündawñe hokrüğiw ye vemchepüñe, ‘Hesalu no hadajobya? Hado chemeje no übraw ye hokrüğiw go no lahuangkoibi: noje no machifi; seyo no tsatuğujoje šüpo ñimtchüñ vei. **4** No danghudaba no ha dajoma: nó hokrüğiw go lahuahuwñe nüna na nó nañe ge lajo.’ **5** Sünda i übraw i chi gudzüdaw ná a a balañe dzüpüñe, no ubraw ichi ge ba küña dojo duwa? **6** I che, ‘Fuğua tsow psiw tel du,’ sünda i í che, ba kutcho ġyoañe kako ge pomğü ġijo dawe. **7** Sünda i utro a í dzütcho, ‘Bachi küña dojo duwa?’ I che, ‘Pu ulumo fuğua tsow dume,’ sündawñe i í che, ‘Bá kako lañe süğzüğü ġijo dawe.”” **8** “Übraw ye se machiñiw hokrüğiw í tro, hado chemeje i budzu yo chiğa dadabi; hado chemeje he druguw-drulyiw go nüna na ná ñeto go nüna nadra chiğa dasaw ge, müsaw go nüna ná fow budzu du. (aiñn g165) **9** Sünda no djo cheime, mauw go bo yo ba nudzo ubo üdra dalajo dawe; hado chemeje i kaahuñe, bá na shüwa-shüw lüshüw ge lamyosajo. (aiñnios g166) **10** Dju imisa yo je imisa ge usuima, ná aña ge je usujobamme: seyo dju imisa yo je imisa ge usu mowma: se na aña ge je usu mojome. **11** Sündada ba he druguw-drulyiw ayo bo-luko ge usu

mowbammeje, bo umso dju djüjowa? **12** Sünda ba tuğuda-ğuvodzü í bo-luko ge je usu mowbammeje, ha ye bachi ma, se í dju djüjowa?” **13** “Dju kulo ye je übraw ksü í mağaksüfijome hado chemeje í a í mahoğon dajo seyo a í nülvo dajome; mome a udra gaağijo seyo a üdra magağijo: ba Tawgyewñe bo-luko naksü í mağaksüfijome.” **14** Farisi na, dju tsağotüdama, he na dzühulyeñe Jisu í maw-uw zekülye. **15** I ná che, “Djobó nüna na how ge uw dañe she, séšo Tawgyew í djodru djolu ná danghuwme, hado chemeje ha gañ ye nünan na how ge dyew dama, se ye Tawgyew í inigzü ge imisame.” **16** Yohañ í kakuw kuw, shotuko-kunu seyo ñihow truw naje ná chiğa daw. Sehu ñetogomdo Tawgyew í ñetrüğüfo go shi-ñu truñe kaw, sünda vyow nüna na süna datsü. **17** Ñedziñe no naksü í kabrağiahu ye shotuko ütra a yo lyajobame. **18** “Dju nudzo ufum udra brağilyeñe utro nadra gzü daima, se na lalo dawme, seyo dju brağine gyodaw mim í gzü daima se ye lalo dawme. **19** “Nugo nüna a duw dju djüw rong seyo gye uw shewma, seyo shüwa-duwa lüshü-lübaw dañe gyonggudruw. **20** Sünda Lajar inñiñ yo sapse seyo tsadu yo guñe í molgi ütrü toi tralye. **21** Sünda í vew, nugo í tsamyew djoadau yo uluhu í tsaşelajo; momeje şulyo na je í tsadu í kañe tsalowba. **22** Sünda se sapse ye dzütrükralye, sünda sorgomuko na í Abraham ichi laku. Seyo nugo ye je dzüdañe zuadabi, **23** Sünda noğuşü üşü ge şüpo naw yo inñi voañe üğa go hobanda, Lajar í Abraham í udru ge ggyodaw hohu. (Hadēs 986) **24** Sünda í ğuksuñe che, ‘He Awa Abrahamya, no nülvo veñe, Lajar í kiñe, ügzütsü üdza ge hu pagzüñe nozelbüla í ngüadiğyejo daw, hado chemeje no he mi ulbu dzongkoige dzahiimme.’ **25** Séšo Abraham í che, ‘Sawwa vehujodawe, ba bá şhülye ge gye-ğuvo uw shehulyewme, sünambo Lajar í gye-ğuvo mauw, sešo í hesalu age güdzüw pangkoimme, sünda ba namoahibi. **26** Sünda he ñu na traañe no seyo ba, ñiksüngko ye ğo dyam a dzühadame, ago dju bachi ge jilağon dama, na majilafijomme, seyo sügo dju age nochí ge jikuğondama na majikufijomme.’ **27** Lajar í che, ‘He awa, no ba chengkoime, ba no awu inñe ge kiyajo daw, **28** Hado chemeje no ñu pom duwlume, í na hovrow ge he ñu na trume ujome, mowmeje na he anambo ñiku-ñisüw no ge kakuñeme.’ **29** Abraham í í che, ‘Nachi ge Musa seyo ñihow truw ná kako duwbase, na se í chew büdzüda.’ **30** I che, ‘Awu Abrahamya, mowme; nüna dzüw a nachi ge jikülyameje, na nadrü-nalu vyegudoğijome.’ **31** I í che,

‘Na Musa seyo ñihow truw na chew maje madzübi se í, nüna dzüw namko yo djudam üşhükülyeñe jiadamje, na madzüjomme.’”

17 Sünda Jisu í í şürhaw ná che, “He ye umsoma ha ñu ye lalo yo ma, se ye kakujome, séšo se nüna í lalome dju yo kakuima. **2** Dju he ğato kunu namko ye djudamje a í düğaima, ibo shedra psüm yo udum ge pyogolyeñe, huği ge djoahuye ufojobamme. **3** Vemcheñe ğyododawe; bañuw datrulaimeje, zehajodawe, seyo vepalaimeje í muchoaio daw. **4** Í ahua ye ülye mro datrudamje bachi ge ülye mro jikuñe che, no datrudaşomme, sündawñe ba í datrudaw í muchoaio daw.” **5** Sündawñe í şürhaw na Tawgyew í che, “Ñi veksüw í damñeio daw.” **6** Prabu í che, “Bachi ge pemdu üşü ütraña kuwdamje veksüw dumeje, ba he kumtchü iyañ í ükrüğomdo taprülañe huği ge şhüwe chejo, sündameje í ba chew dzüjo. **7** “Sé djomko ye ana dju chejowa, dju kulo ye no chi momeje fugulu ná saw, sünda í vi go kakuwñe, sünda í che, ‘Kutcho age jeñe ğyoñe ava tsabe?’ **8** Haña í ná machejoma, no ava dashütrübe: no tsangko tungkolui kuw toi başümpe í kidzagolalyeñe no hoiwe; sünda se fum ye baje tsatuwe. **9** Haña í se kulo í ulu yo vejoma, hado chemej í í dügyedaw chiğa í aka dabada? **10** Anambo ba je, se vyow chiğa dügyedaw ná damdzoahuñe, baje chewe, ‘Ñi machiñiw kulome; ñi ha dasajo duma se í aka dabadame.’” **11** Sünda ana da, Jisu Yarusalem jiw ge Samariañe Galili ñetrü yo jipseañe ji. **12** Sünda ñetrü a ge jimyongkoi ge í südzüm ğü ğoğon nadaw na tüva, dju na üğa gudzdama. **13** Sünda í üğa ge gudzüñe, gó yo che, “He Jisu, he dadrüwa, no nülvojo daw!” **14** Jisu í í hoñe che, “Jebe; sünda bá nudzo í müğaw ná shejo daw.” Seyo kabyo-kağyowñe güdrajebi. **15** Sündawñe namko yo a ye hoñe dagyolagdabi, gow yo Tawgyew í troñe katrükralye. **16** Seyo Jisu ishitrüge gaañe ukrumro yo ishi ge drüñe, ulvyu yo uw che; sünda í nüna uw. **17** He ibo Jisu í che, “Haña na ğü güdraw malyama, nameje se sütü ye hanga? **18** Haña he tuğuda-ğuvodzü í tralyeñe dju ñimma Tawgyew í trojo?” **19** Sündawñe í í che, “Gudzüñe kabi; ba veksüw ye bá dagyodamme.” **20** Farisi namko yo a í Tawgyew í ğadzü ke kakülyajowa che dzüñe, Jisu ná che, “Tawgyew í ğadzü ana holaw dañe makakülyajome.” **21** Sünda nüna naje ana machejome, age howe, age dume, süge dume. Hado chemeje, Tawgyew í ğadzü

djumko ye dume. 22 Sündawñe i shürhaw ná che, “Sé ñeto je kakujome, hai ba nüna üsaw í hoğoniw dziiajo, sé mahohujome. 23 Nüna na ba chejome, ‘Howe, süge dume!’ Mome ‘Howe age dume!’ Séšo ba djujejo dawe sünda nafum je djudajo dawe. 24 Hado chemeje ñedzü-lüğaw ye ñedzü üdza a yo utro üdza ge kuw müsakumbo, nüna üsaw ye je í ñeto kuwñe kakülyejošome. 25 Séšo uvromashü i šüpo ñiku-ñisüw gilajome, seyo he shülyiw yo nüna na í matsüñe chejome. 26 Nuha i ñeto ge küna dadama, sünambo nüna üsaw i ñeto ge je dajome. 27 Nuha i lü ulung ge magyomyolu kuw, nüna na tsa-tu gyo, seyo namko ye gzü dañe gyo; sündawñe hulüšü kaküñe vyow mauw damdzoa. 28 Seyo Lut i ñeto ge dambo veduw, nüna tsa-tuñe bumdzu dağiw, shobro zuñe seo ñe daw. 29 Séšo ha ñeto Lut í Sodom ge kadama, sehu ñeto ñedzü go mi seyo ecid šükülyañe vyow mauw damdzoag. 30 Nüna üsaw í kakülyahu ge je ana dajobamme.” 31 “Sehu ñeto, dju ñelütsü ge duma; seyo na gañ ñe ulung ge du, na se na law ulung ge djukamyowe, sünda sünambo dju vi ge duma na fum ge djukawe. 32 Lut ufum í vehujodawe! 33 Dju nudzo í ğaksüjoñe veima na mağaksüfijome, seyo dju nudzo shüw í mağaksüfima na basüjome. 34 No djo trungkoime, se ñegi nüna ksü buğo a ye üša dujome, a í latrayemjomme, seyo utro a í traalyjome. 35 Mim ksü ye ğato üša ğüjome, a í latrayejo, a í traayejome. 36 [Nüna ksü vi ge dujome, a í latrayejo seyo a í traayejome.]” 37 He ná dzühuyeñe na í dzü, “He Tawgyewwa he na hai dajowa?” I ná che, “Hai ñimo duma, süge kurkukiñ dujome.”

18 Sünda Jisu i ná he ubo go zeğaw a trulyeñe udrü-ulu magaada, mamuduw küğüweñe che: 2 “Hange damje ñetrü a ye mukow a gýow; dju Tawgyew ije mağew seyo nüna nabo je mavew. 3 Sünda se ñetrü ye müjem je a gýow: dju ichi ge jikunggudruñe í chenggudru, ‘No insaf djüiyeñe nobo ğaksüiijodawe.’ 4 I üğaluw kuw madzü séšo fum ye ulu ge vepüñeñe che, ‘No Tawgyew ije mağew, seyo nüna nabo je mavetunow; 5 Sedamje he müjem ye no matraa, sündada ubo insaf djüiyo, mowmeje i nochi ge jikunggudruñe no ğüdzüw mağodügyejo.” 6 Tawgyew i che, “Dzüwe, he mağüdraw mukow ye ha cheima? 7 Nameje: haña Tawgyew i í nüna basü ladaw ná mamutchoaijoma, dju ñegiw-ñetow í küğüñe gýowma; seyo i ná üğaluw vejoma? 8 No djo chengkoime, i mekutcho ná mutchoijome; sé

nüna üsaw kakülyahuñe, i he druguw-drulyiw í umso vefijosoma?” 9 Seyo Jisu i shürhaw na dju nudzo í güdrawñe veksüw veima, sünda utro na mauw daima ná ana zeğaw che: 10 “Nüna ksü ñegru ge küğüw ji; a ye Farisi seyo a ye patso-law nüna. 11 Farisi i gudzülyiñe üdrü-ulu ge ana küğü, ‘He Tawgyewwa no ba ulu yo uw cheime, no utro nüna na dambo tsaksu-laksuw, mütü chiğa daw, seyo mim ğubuw, seyo he patso-law na dambo nüna mowme.’ 12 No sopta ye ülye ksü tsaw-tuw matsaw gýowme, seyo no bo-luko dalaw gow üchea ge djüwme.” 13 “Séšo patso-law nüna ye üğa gow gudzuñe, ñedzü ge je iñi maholyi dá i ülüjetchü ge güñe che, ‘He Tawgyewwa, he lalobraw no nülvoyjo dawe!’ 14 No djo cheime, i ufum yo mowme; séšo he nüna ye güdrañe ñe ge kajeme; hado chemeje dju nudzo í dyewñe veima, i imisa lyajome; seyo dju nudzo í imisañe veima, i dyew lyajome.” 15 Sünda nüna na na sa naje ichi ge lañe jikeñe nagzü Jisu udru ge vefijoñe; sünda shürhaw na hohuñe ná goha. 16 Jisu i angasa ná ichi ge balañe che, “Angasa ná nochi ge jigyejo dawe, seyo ná djugohajo dawe: hado chemeje Tawgyew í ğadzü he nambo nabome. 17 No djo umso truime, dju Tawgyew í ğadzü í angasa na dambo malama, ná keje süge majimyofijome.” 18 Djudamje dümbraw a ye í dzü, “He uw übrowa, no shüwa-shüw shüjo ye küna dameje ujowa?” (aiñios g166) 19 Jisu i í che, “Ba nó hado uw chewwa? Djuje uw mowme, nüna a akasa uw bame, se ye Tawgyewme. 20 Ba shotuko-kunu í bo danghušo: ‘Mim dju ğubuwe, djushiwe, djutsakšuwe, mülaw-mütraw djutruwe, nudzo awuñe nudzo añ naksü í chew dzüwe.” 21 I che, “Nobo he ná vyew angasa ulvyu ladañe vewbame.” 22 He í dzüwe, “Jisu i ná che, bachi ge yaje ñu a ñilumme, bachi vyew ha duma ná draatsülyeñe sapse ná hatsüwe; sünda bá ñedzü ge luko pajome, sünda kakuñe nofum kasajo dawe.” 23 He í dzühulyeñe i šüpo duhu da, hado chemeje i šüpo nugo. 24 Jisu i í holyeñe che, “Bo-luko duw na Tawgyew ichi ğadzü ge šüpo atağa yo kamyofijobame. 25 Tawgyew i ğadzü ge bo-luko duw na kamyoyo í bo ut í sütrü üšü yo kamyow je ufojomabe.” 26 Sünda dzühu daw na che, “Nameje djü basüafijowa?” 27 I che, “Haye nüna yo madafima, se ye Tawgyew i dafijome.” 28 Patras i che, “Howe, nobó ñe-vi je tralyeñe bafum kasawme.” 29 I í che, “No bá umso truime, ana djuje ñime, dju Tawgyew í ğadzü ubo, ñe, mim-kiği, ñu, awu-añ seyo saw-sam ná trahuw. 30 Sünda sa yo sa a

na haje aňe djupawe; seyo dzüwňe druguw-drulyiw ge shüw lüshüw pajodawe.” (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Sündä Jisu na ġüyo kšü shürhaw ná üdra laňe ná che, “Ňi Yarusalem ge jingkoime, sünda küňä űu nūna üsaw ibo űihow truw na ġi vedama, se na vyow datsüjome. **32** Hado chemeje i tuġuda-ġuvodzü nagzü ge djüjome, sünda na í tchüġoňe-hoġojome, sünda zehu je müdrüdzajome. **33** Sünda na í ġüjome, sünda shijome, sünda í űegi dzü ye üshükülyetchojome.” **34** Sünda na he űu namko ye haje madzüsü sünda he űu na namko ye müšütsü, sünda ha trudama se ye na madzüla. **35** I Jeriko űetrü ütrü üňisa jikulai sa a, iňi ġew a ye üdza ge tsatuġuňe ġyoda. **36** Sünda i upu na düġrü jiw dzühuňe dzüpiňe, “Ayo a ha dangkoiya?” **37** Na í tru, “Jisu i Nasri ge jingkoime.” **38** Sündawňe i ġuksuňe che, “He Jisu, Dawud i üsaw, no nülvojjo daw.” **39** Dju vro-vro jeima, na í madaňda ġyo cheňe ze, sé i umsow šogzukülye, “He Dawud üsawa, no nülvojjo daw.” **40** Sündawňe Jisu i gudzülyiňe í ichi ge laňe jikuwe che, sünda i iňisa jikuwňe, i í dzü, **41** Bá ha tsüda, “No babo daijome?” I che, “He Tawgyewa, nó hofidügyewe.” **42** Jisu i í che, “Hojodabe, ba veksüw ye ba dagyojemme.” **43** Sünda í djeaňe hohu; sünda Tawgyew í troňe, ufum kase, sünda vyow nūna na hohuňe, Tawgyew ibo trotsü.

19 Jisu Jeriko ge jimyolye jimkoi sese. **2** Süġe Jakkai cheňe nūna duvo, i patso-law go mukyew sünda nügo je nügo. **3** I Jisu í hoġoň vjew i djuma cheňe? Sešo upungda sese mahofi. Hado cheme i üchesada. **4** Sese i í hoġoňe vye uvro ge ġyo djeňe lufuje shoň udru a ye lyilyig, hado cheme Jisu i se ġabo kajoda. **5** Sese Jisu se a jikuňe, udru ge hotrolyiňe í che, “He Jakkai, kutcho lyiga; hado cheme yow no bá űe ġe ġyojo dume”. **6** I kutcho yo lyigalye lüshüldzulalye í ichi űe ge la kake. **7** He í hohulyebi nūna na zeġi, “I bó se lalo nūna ichi űe ge jijeba.” **8** Jakkai i gudzüňe Tawgyew í che, “He Tawgyewwa, No nó bo-luko üchea ye űiw ná djüjome, seyo üchea ye sena djüjome djuchi go no laġamuňeda ma se na no psüġingua fow djüpyojome.” **9** Sese Jisu i í che, “Yow he űe a muchoahuw jikudame, sündada he i je Abraham ichi sawbamme. **10** Hado cheme nūna üsaw ye moadaw ná tchüw seyo ná basüaijo kakuwme.” **11** Sese i he űu ná dzümkoj sese, i zeġaw a ze, sündada chedawa i Yarusalem ütrüaň a duda, seyo i vyesüw ye vyesüw, se Tawgyew ichi ġadzübraw ye hesahe kakudalaibiňe. **12** Sünda: I che,

“Nūna nugo a ye ge űetrü üġa ge ka sügo nugo pafiňe kakutchofijo. **13** Seyo i í kulo naġi yo ġü ye balalye ná bosün uvvyu ġü djü, seyo ná che, ‘No kakuw kuw bumdzu davojo daw.’ **14** Sešo í űetrü ge ġyodaw na í mahoġoň daw, seyo ífum ge muko kiňe űu che ki, se i ye no matsüme, se i űidru ge űubyu daňjo.” **15** “I űubyu lyibiňe kakutchow sese, i ana a da, ichi se kulo ġü ye dju í bosün uvvyu ġü djülyedama, se na itrü a balaku sünda danghujoňe vyeňe se na se i yo küňä ha ha dashaladama. **16** Sese uvromashü yo a ye jiku che, He übrawwa bachi djüdaw bosüň uvvyu ġü yo daňe ġü müňew damňeladame. **17** I í che, ‘He kulo ülüksüfowwa, bá šüvzüw me, ba šüpyo mesame sese ba umsowda kakülyeda, ayo ba űetrü ġü yo übraw dabel.’ **18** Sefum yo a ye jikuňe che, ‘He übrawwa, hošoa, bachi bosün yo uvvyu pom dashamuňewme.’ **19** I í chetcho, ‘Ba je űetrü pom yo übraw dabel.’ **20** Sefum ye a ye jikuňe chetcho, ‘He übrawwa, hošoa, bá bosün ye he duw ye, he í no nó gye ġüpaw üdza toi pyogoňe vyedaw he. **21** Hado chemeje no bá ġedabi.’ **22** I í che, ‘Mauw kuloa, no bamdzu yo bá no trudaňe chei he me.’ Ba nó danghuwbi nūna müġzüтчüwňe, ha ye no ma vyema se í dzula, seyo se no ma zuw, se í djoahuwme; **23** Ba nochi bo ye bo dashabraw ná hado madjüňä, se í no kakuňe sashadaw ye lakeġijobi? **24** Seyo dju nūna na üňisa gudzudama, se na í che, ‘Se bosün ye ichigo latchojodawe, seyo djuchi ge bosün ġü дума se í djüpyoyo daw.’ **25** Na í che, ‘He übrawwa, ichi bosün ġü bó dušo.’ **26** ‘No bá chemkoime, se djuchi ge дума, í seyo djüpyojoluwe; seyo djuchi űima ichi go se í je lajodawe se ichi ha dusama. **27** Sešo nochi se fugulu ná se vyeňidaw na se no nadru ge űubyu dame, se na age lakuňe noňisa a shiwe.’” **28** Jisu i he űu na chelye i Yarusalem ge navro-navro ka. **29** Seyo se i Jetun üňiňi yo pu sa a Betfage űe Betniyah üňisa ge jikuwňe, sese i í shürhaw naġi yo kšü ye ana cheňe ki, **30** “Üňisa yo űetrü ge jijo daw, seyo süġe jikubyo jikuġyoňe ġiġe ichi üsa a udru ge djusa je magyoluw, pyogo vyedaw bá pajome, se í tashalye lakuwe. **31** Seyo djudamje bá dzülaimeje, hado tashamkoiya chemeje, se a ana chejodase, se Tawgyew i he í tsüdame” **32** Se kidaw ná, na jikuňe i ná ha chesedama, süna pabadabi. **33** Se na ġiġe üsa ye tashamkoi se, ichi übraw ye ná dzü, “He üsasa ye hado tashamkoiya?” **34** Na che, “Tawgyew í he í tsüdame.” **35** Na í Jisu ichi ge la kaku seyo nudzoġ gye ye tapualye se udru a űeilye Jisu í ġiġe udru ge gyodügye. **36**

Sünda na kamkoi sese, na nudzoŋ polu ye ġabo toi ñeñoŋe ji. **37** Seyo üñisa kakulye se i Jetun pu i ġo ge kaku, sese shürhaw na vyew upua na vyemoñe chiġa dadaw ibó i hohuda na, lüshüldzuañe gow yo ñu zeñe Tawgyew ibo trokülye: **38** Šüvziüwme se ñubyu ye, dju Tawgyew iñiñi yo jikuma! Sorgo ge ġüdzüw seyo ñedzü ge lüshüwme! **39** Sese upu na yo süña Farisi na í chengkoibi, “He Danghubrawwa, bá shürhaw ná zea.” **40** I ná chetcho, “No djomko a chemkoime, he i maziw ġyome, kunu na šogzukülyejome”. **41** Se Jisu üñisa kakuñe se ñetrü í holye ubo kse. **42** Sündalye che, “Ha ye ujowa, he ba; am, ba bába, he ñeto ai lüshüjo ñu danghudama, séšo se i yabó bañisa yo mušadabi. **43** Hado cheme se ñeto ye badru ge kakujo se bá vyeñiw na sülyeñtchü pyogoñe bá djetuġjome, seyo djetuġulye bá ñujome. **44** Seyo bá seyo badra ayo a ná bachi angasa ná, nogüdzü nadra ġülyiajome, seyo badru ge kunu yo je kunu matrüjome; hado cheme ba süna dajo ye kye badru ge nülwov vyeñe hojema sei madanghuje”. **45** Sese Jisu i ñegru ge drüñe ġyodaw ná nopsü ge lahuatsü. **46** Seyo ná che, “Ġidame; ‘Nochi ñe ye küġüw ñejome,’ séšo djo he í tsaġa-laġaw nachi ñe da joadamme.” **47** Seyo i muhu-muhu ñegru ge shi-ñu truñgudru: seyo se müga sawlyiw na seyo shizew-ñu zew na vyew djekeġiñe í shijoñe tumuñgudru. **48** Séšo haje ġabo matchüla; he í küna dañe dajojema, hado chemeje vyew na dru-lu djübyo djügoñe ichi ñu dzüñgudru.

20 Ahua ye ana a da, jisu i sese ñegru ge shi-ñu trumkoi sese, mügaw dew seyo shi zew-ñu zew kew nadra jikuñe sese gudzu. **2** Seyo chemkoibi, “Ba ñí truwe, ba he chiġa ná dju dadügyedañe dawdo daña, seyo se i djua, dju bá he i daweñe dügyedaye?” **3** I ná trutcho, “No je djó ñu a dzüjome; nó trujo dawo **4** Yohañ ichi Baptisma djüw ye Soġgo go ma mo nüna yo ma?” **5** Sündawñe naġüťchü zeġi, “Se ñí chebammeje, ‘Soġgo gobabi,’ süñchewñe i chetchojo; ‘Sünameje djo idru ge hado umso mavyeña?’ **6** Seyo ñi chetchojobi, ‘Nüna yo me chetchobamme,’ se vyew na ñidru ge kunu trüjobi, hado cheme i umsow go danghudabi, Yohañ i ñihow cheñe.” **7** Dañdañlye na tru, “Ñi madanghume, se i djuchi go jema.” **8** Seyo Jisu i ná che, “Nameje no je djo matrujome no he chi ná dju dügyeñe dadama.” **9** Sese i se nüna ná he ana zeġaw go tru, “Nüna a ye anggur zugua, sündalye vi daw ná howeñe bo ve seyo šüpo uwalaw kuw utro ñetrü ge jitrukralye. **10** Bomdrü sese i vi daw nachi

ge kulo a ki, se vi yo kakülyedaw anggur üje ibó je djüweñe cheñe k, sé vi daw na í ġümoamdo ġümoañe ufo kadügye. **11** Sündawñe i kulo a ye kitcho, sé na se í je ġüťcholyebi zeaše zeameñe ügzü ufo kikutcho. **12** Sündatchowñe i ülye dzü kitcho, seyo na se í je dzüťchüzew ġimoañe lahuag. **13** Sündawñe se anggur go vi übraw ye che, ‘No há dajobabya? No nó saw í kijobaba, asha na í chew dzüw dujoješoma.’ **14** Sese vi daw na i hohulyebi naġüťchü poġi, ‘He i bó üsaw ye ba; age djebya, ñi í shibow, sündañe he na ñichi lyajobi.’ **15** Seyo na í se anggur vi yo lahuañe shiag: sündada vi übraw i nadra ha dajobabya?” **16** “I kakuñe se anggur vi daw nüna ná damütrajo, seyo vi ye utro ná djüjo.” He í dzühhulye na che, “Tawgyewwa ana djuda.” **17** I nachi ge holye che, “Se he ye ha ġida: ‘Ha kunu ye ñe dasüw na ha madaġiweñe süñeadama, Se i ukutru go dakrukye se i lyada.’ **18** “Djudamje se kunu ge gaahima se i ganüajobamme, seyo djudru ge i gahima, se í ġünü-ġüġajobamme.” **19** Sešügudo ye Shi-ñu zew nañe seyo Mügaw dew na í külyijoñe vye, hado cheme danghula dabi, i nabó magow ñu zeġaw yo tru, sešo í ná büġedañe vye. **20** Seyo na í hokrukubiñe seyo ichi ge hotumuw ki, se hadowo cheme i alyamo alye ye shi-ñu trutroameje sese ñustu kigojoñe, se í nugo ichi ge trutroadame che djüfijoñe. **21** Na í ana dzü, “He dadrüwwa, ba mülaw truiñe ñi danghudame, Seyo dadrüw je darii, Seyo djubó go goñeje mache; Semome Tawgyew ichi ġabo ye umsow trufijo. **22** Hawa ñí Kesar í patso djümeje ujoma, mo mowma?” **23** I ná budzu yo dzüi ye dzüsülye che, **24** “Bosüñ a nó shejo dawo. He a djuchi ġiġe düdama seyo dju ñiñ duma?” Na che, “Kesar ichi.” **25** I ná chetcho, “Se Kesar ichimeje í djüwe, seyo Tawgyewchimeje í djüwe.” **26** I nüna ñisa a se ñu ye madzüsüla, semome ichi ñu hutrodaw se i yo mavyenghuatsü. **27** Sündatcholye Saduki i chew ye, nüna dzüw na kenghuañe maüşhüjome, naġi yo nüna üchea na ichi ge jikuñe dzü. **28** “He dadrüwwa, Musa i ñibó ana ġidawa, ‘Se djuchi damje üyalyo a ichi ufum ye saw-sam malaluye dzüťrukralyemeje se üñuw ye se mim üyañedra i gzü datchowe, seyo üyalyo íbó aġü mulo sakülyewe.’ **29** Sünda ye alyoñuw mro duw, üyalyo nugowfow ye aġü je masakülyelubi ye dzüťrukralye. **30** Sefum yo ye je, **31** Seyo seladzü kiġiw ye je se mimdra í gzü daladabi. Se ana dadañe namro mamro aġü masakülye dzümdzoaha. **32** Se nafum se mim ye je dzüiase. **33** Se a na üshükülyemeje se mim

ye djufum lyijowa, hado chemeje i na mro mamro üdra gzü datsiwdabi.” **34** Jisu i ná che, “He ñefo go shüdaw agü na gzü daibi, (aiñ g165) **35** Se dju nüna damje ana lyifikülyemeje, sé ñeto go dzüdaw nüna na üshükülyetchojo lyifime, namko ai gzü madafijo. (aiñ g165) **36** Se i dzü je madzüjo; hado cheme i sorgomuko vvedujo, seyo güdrakošksüw yo agü üshükülyemeje Tawgyew ichi je agü lyijo. **37** Sešo he ñu ye dzüdaw na je üshütochoi, Musa je shoñ ge süna folakülyeda, i Tawgyew í ‘Abraham üsa, seyo Isahak üsa, seyo Yakub üsa ana chelyew. **38** Tawgyew ye dzüw nachi mow séšo üshü nachi Tawgyew: hado chemeje ubo yo vyew na üshütsü.” **39** Sese na se í dzühulye Shi-ñu zekew küña duma na che, “He dadrüwwa ba uw chejejeba.” **40** Seyo bó na í ha madzülofibi. **41** Sündatcholye Jisu ná dzütocho, “Masi í Dawud üsaw cheñe kündañe cheña?” **42** “Dawud i üsaw Masi i kako ge cheda: ‘Tawgyew i nochi Tawgyew í cheda, Nochi südzüvopsügi ge gýowe, **43** No bá fugulu ná bashitrü ai malakegütsülü kuw.”’ **44** “Dawud bó í Tawgyew chew; se sünameje i í üsaw künda cheña?” **45** Vyew na dzümkoï sese, i í shürhaw ná che. **46** “Shi-ñu zekyew na yo hochiğiwe, dju shedra psüw sheñe kahi w vewma, seyo ná bodzağ ge gaga daw, seyo küğüw ñegru ge psüga dew ge gýojo uw vyejome. **47** Na müjem nachi ge tsaw jiñe seyo bühodañe uwalaw kuw küğüw dawme, he na şüpyo mau ñe ge gajome.”

21 Sündatcholye Jisu i ñni yo lapsü dzüw nüna na nudzoğ nudzoğ lapsü í lapsügyebyo ge trümkoï hohu. **2** Seyo i haje ñiw müjem a ye je i sayo sa a bosüñ ksü trümyoajew hohu. **3** Sese i che, “No djó umsow chejome se i ye he haje ñiw müjem ye fow trümoabajeme. **4** Hado cheme nabó nachi nudzoğ nudzoğ lapsü yo me trüje, sešo i í shüda yo küña dusama vyew trümdzoajebi.” **5** Küña nüna na ñegru ufo go chemkoï ye, se i küña kunu howsa yo seyo gañ yo chibra daida, se i che, **6** “Süna ñeto je kakujome, sese he na he i ba hohui na, namko ye ha yo ha a kunu udru ge kunu je matrajome.” **7** Na í dzütocho, “He dadrüwwa, he na kye dajowa? Seyo he ñu na dajobi sese, ha chi hosüw dujowa?” **8** I chetcho, “Chitchügiwowe, dju dzüşeawe, hado chemeje şüpyo nüna na nó ñiñi lañe chejome, no se ibamme; seyo he i damdrü kakudamme: djo se nafum djukasejo dawe. **9** Seyo djo psegi-luği daw süna nafo go dzühulaimeje, dju gęjo dawe; hado cheme he na

uvromashü davzüjowbamme; sešo se ñeto kutcho mamütrajome.” Süna ñeto je kakujome, sese he na he i ba hohui na, namko ye ha yo ha a kunu udru ge kunu je matrajome, Süna ñeto je kakujome, sese he na he i ba hohui na, namko ye ha yo ha a kunu udru ge kunu je matrajome, **10** Sündawñe i ná che, “Gübye yo gübyeğüthü seyo ñetrü yo ñetrüğüthü pseğijome. **11** Seyo ñeğüzüw je dew dew dajome, seyo ñetrü ñetrü sapseañe seyo gañemu kajome, seyo ñedzü ge ñiğęñiw ñu seyo dew dew chi shejome. **12** Séšo he ñu na madaluye na uvro nó ñiñi yo kigovzüjome, seyo maw-uw ze dajome, seyo ñegru ge djüjome, seyo pache ge şhüjome, seyo ñetrü ge ñetrü ñubyu natrü ge lajikujome. **13** Se he na babó ñu truvomdrü kakülyejome. **14** Sündada nudzoğ nudzoğ drü-lu ge pyogo vyejo dawe, no vrogomdo trufijo se í duhu madadañe. **15** Hado cheme no bá ana chejo seyo ana budzu djüjome, se bá mau zeñe zeaşe zeame dai na madafijo. **16** Seyo bachi awu-añ seyo ñuw-ñum seyo ñeşüğ-ñepyeğ, seyo draw na je tsüladügyejobamme; aña kuw dajome, djomkoye şüpo na dzüdügyejome. **17** Seyo no ñiñi yo badra mau dajome. **18** Séšo bakyetrü umu a je matrüafijome. **19** Ba nudzoğ drü-lu ye güdzüw yo şhütrüñe vyejo dawe. **20** “Ba kyedamje Yarusalem í rhünokew na yo jiğşhiğiahuw hohume, sese ichi mütrüjo üñisabammeñe danghujo dawe. **21** Sese dju Yahudiya ñetrü ge duma se na pu udru ge djetralyewe, seyo dju Jerusalem ulung ge duma se na djehuaajo dawe; seyo dju ñetrü ge duma se na süge djujijo dawe. **22** Hado che se i dutruğijo ana ñeto kujome, sese ñu giñe vvelyedaw na vyew lyitsüjobamme. **23** Se ñeto ge dju agü ñiw seyo agü apu tudügyeima, se nabó tui! Hado cheme se ñeto ge no nağüthü dağijo seyo se a ná şüpyo ñiku-ñisüw lyijo. **24** Na vyetsü ürhü yo süğüajome, seyo vyew ñetrü drü-drü ge mubyo na lakuzeğıatsüjome, seyo utro sama nachi ümdrü vyew makulu kuw, sese Yarusalem í utro sama yo dashiğajome. **25** “Seyo dru seyo hubye seyo lütsü se na ge chi shejome, seyo nomñew ñetrü a je, ñetrü drü-drü go nüna ná chitruw dajome; hado cheme na sütüğülü ichi hu rhaw yo lamo gętsüjome. **26** Seyo gęw yo druguw-drulyiw a trüw kakujo se í hohuñe nüna üshüjoñe je mavvejome, hado cheme ñedzü go gokew ye je güdü-ğüdüjome. **27** Sese na nüna üsa í lüshüw-lübwaw mumudrü ge gow kalai hohujome. **28** He ñu ye trumkoï sese, ükye ye gudow dañe udru ge hotrojo dase; hado cheme bá solutoajo üñisame.” **29** I ná zęğaw

je a tru, “Lufuje üyaññe vyew shoñ na howe. 30 Ichi übatra kakülyebyo kalyeğyowñe, se í ba hohulyeñe balvyo danghulaibi ñeshü kalaibiñe. 31 Sünambó vyeduw ba he ñu na kye hohuima, sese danhulababise Tawgyew i ñetruğüfo kakujo üñisababiñe. 32 No bá umsow trujome, he gñhei ñu na madalu kuw he ñefo ayo shüdo nüna na kyeje lüshüw mapajome. 33 Ñedzüñe No naksü kaltruğidamje, sešo nochi ñu kye je makatrujome.” 34 “Sündada ufu je ksü üñi je ksü da gýowe, ya ba badrü balu ye he druguw drulyiw ayo dashüw ge daśea kiśeañe, shüjo djojo ge vyeśeañe da gýomkoñbai ye jia, ñe se badru ge kyegüdü-ñiği kakugme. 35 Hado chemeje i he añawa nomñew ñetrü ayo gýodo nachi ge ana vyeduw dañe kakujobabi. 36 Sündada chiğiñgudrujo dawe seyo küğiñgudrujo dawe, he ana a kyegüdü-ñiği kakudamje ha madaw gaksüfisejoñe, seyo nüna üsaw i vro a gudzufiwo lyijo dawe.” 37 Seyo se ñeto ge ñegru ge shi-ñu tru süna dawse; Seyo ñegi ge i nopsü ge jihuañe Jetun pudru ge gýoñgudru. 38 Seyo na je šüzüw ye tralye ichi ge jikuñe shi-ñu truw ye dzüjoñe ñegru ge jikuñgudru.

22 Odje oğüme se i na ofo rhano chew, üñisa dabi. 2 Seyo mügaw dew nañe shi-ñu zew naksü shüwa í kündañe shijoma se í kadang hotumu, sé na nüna nayo gñew. 3 Seyo müti Yahuda ge kamyoa, djú Iskariyoti chew sünda í shürhaw ülgü gñu yo ksü namko ge i je duw. 4 I jiñe Mügaw dew ñe kulow kyew hotumuw nadra chitru, Tawgyew í künda lügyelajoma sena. 5 Na lüshülag, Seyo í na bo djüjome cheñe müdaa. 6 I je embi che, sündalye hotuma-hotumuhi, se í usso ge ñu majodügyew lügyeladügyejoñe. 7 Sese odje oğüme daw ñeto kakudabi, sese Fasa ge fugulu üsa ye che küğüw kijobabi. 8 Sünda Jisu i Patrasñe Yohañ naksü i ana cheñe ki, “Djeñe ñibó Fasa ge tsajo-tujo dashütrüvowe.” 9 I í dzütcho, “Ba nó hange dashütrüvoweñe tsüda?” 10 I ná che, “Howe, ñetrü ge kaakubyo-kakuğyowñe nüna a ye hu guw kolo lodow tüvajome, dju ñe ge i jihima; ba ifum jisajo dawe, 11 Seyo sé ñe go übraw í chewe, ‘Dadrüwwa bá chemkoime; se tumóna ná ñe hagewa sa a no nó shürhaw nadra Fasa tsajo ye?’ 12 Bá i howsa yo dagüdravodaw üğüñ dew a shejome; süge dashütrüvowe.” 13 I jikubanda, i küna chedama sünaabyo-sünağyo duvobi, sünda i Fasa í dashütrüvo. 14 Damdrü kuwñe, Jisuñe i shürhaw na nadra tsajobiñe gýo. 15 Sündalye i ná che, “No nolu ge šüpyo ana

vyewme, duhu makakulu kuw djodra ye ülya ana üśa gýoñe ava tsajoñe vyewme. 16 Hado cheme no djó chemkoime, he i Tawgyew ichi nogo ge vyew makulu kuw no se í keje matsajome.” 17 Sese i bekasa lañe dru-lu yo šüvzüw gañe che, “He í lalyeñe djoğütchü ge habrağijo dawe. 18 Hado cheme je no djó chemkoime, Tawgyew ichi gädzü madalu kuw no ayo dalalye keje he shejehu matujome.” 19 Sündatcholye i odje la, seyo üdrü-ulu yo küğüñe takuğia, seyo ná ana cheñe djü, “He i nó usso me, ha yé djobo djüwma: nó vyehuñe he ana dajo dase.” 20 He ana dambo i tsaw tsafialye bekasa je ana cheñe la, “He i nochi sé šü yeme he i djobó fuadaw yeme ñu ükünüme. 21 Sé hojo dawe, nó kigoladügyejo ichi ügzü ye nodra a dume. 22 Hado chemeje nüna üsaw ye bó ibo küna daweñe dadama, sünambó dajobabi, sešo tui se nüna idru ge, djubó sa a í kigoladügyejoma!” 23 Sündawñe na nağütchü dzügi-hoğingkoibi, “Ñimko a djuwa, he chiğa dajo ye?” 24 Namko a ana ñu che zeği; ñimko a dju dew vyefijowa? 25 I ná che, “Ütro sama nago nugo na nadru ge shotuko joi; seyo dju nadru ge shotuko jofijo daima, se ná povow nüna chewme. 26 Séšo ba ana djulyiwe; mowme djomko a dju nugow dama, se i angasa vyeduw seyo dju ye ñubyu ma se i kulo vyeduw lyiwe.” 27 Hado cheme dyew ye djuwa; se i buğo ge gýodaw yeme, semome se chiğa damkoi yema? Hawa se i je mowma se tsawdra gýodaw ye? Séšo no djodra a kulo vyeduw bame. 28 “Sešo djo se na me, dju nodra ñiku-ñisüw ge je nodra duwsaw na me; 29 Seyo sünambo vyeduw nochi Awu i nobó ñetrü ükün a davyedama, sünambo no je djobó daveijome. 30 Se i ye hadowo cheme djo nodra nó buğotrü ge tsawe-tuweñe; se psüga a gýoñe Israyel nachi go gñübye gñüyoksü i zegüdralawe. 31 “Simon, oi Simon, djó müti ye prüdame pu í dambo güjoñe. 32 Séšo no djobó küğüwme, djódrü-djolu go umsowñe vyedaw ye kyeje mañoajo seyo djo kakume djó nudzoğ alyo-ñuw na je gñüdükewe.” 33 I í che, “He Tawgyewwa, no badra pache ge damje kasejo semome dzüjoje dzüfijobame.” 34 I che, “Oi Patras no bá chemkoime, yow jo külyiwiñe sese ba nó ülye dzü mahosüw chejome.” 35 Seyo i í che, “Bá no dzulngasa seyo kapüga seyo shita je ñiw ufobüla kimkoi ge ba hama a mapu mavyaw dadama?” I chetcho, “Ha chi go mowme.” 36 I í che, “Séšo djuchige dzulngasa duma se na se i lawe, seyo sünambo kapüga í je, seyo djuchi ge kyeği ñima ná nachi gye na damje

drütüläläye lawe. 37 Hado cheme no djó chemkoime, he ġido ye, “Se i truw nüna ge ngüjobamme,” se i nódru ge dajoye krükrüwbamme; hado chemeje nogru ge küna dajoñe dadama se na datsüjobamme.” 38 Na che, “He Tawgyewwa, howe, he a kyeġi ksü duwa.” I ná chetcho, “Šüpyo dume.” 39 Sese na ñepsü ge jihuañe na dadaw basha yo na ge Jetun pudru ge jitsü, seyo šürhaw na nafum jisa. 40 Süge jikuñe i ná che, “Küġüjo dawe, djo zeġaw ge magajoñe.” 41 Seyo i na yo utroga kunusa a josajombuaña ge jiñe, seyo üshipyu dugoñe küġümyomkoibi. 42 “He Awua ba tsüibameje he bekasa ye notrü yo latrülyewe, sedamje nó husü yo mow bá husü yé dadzowe.” 43 Sese soġgo go sorgomuko a í sa yo sa a hohu dju í zego dawma. 44 Seyo babiye i šüpyo vyemülüañe vyemoañe küġükülyejebi; seyo ichi úfu ye no ge šü fuw vyeduw tra tra dzuamkoi. 45 Sese i küġüfialye gudzulye ichi šürhaw nachi ge kakuñe hoholye vyew na drumutsüdaw hoñe duhu da. 46 Sündalye i ná che, “Hado drumuiya? Pülyibya, küġübya, na zeġow ge magajoñe.” 47 Jisu i süna chemkoi sese, howe upu a djelai ná, seyo se ġü yo ksü namko a ye dju ñiñi ye Yahuda chewma i uvro uvro djekelaibi, i Jisutrü ge djeku, í bubu dajoñe. 48 Sé Jisu i í che, “Oi Yahuda, hawa ba bubu dañe nüna üsaw í kigoladügyejoma?” 49 Idra yo na idra ha dajoma í hohuwñe, sünda che, “He Tawgyewwa, ñi keġi dzofijoma?” 50 Seyo namko ayo a ye müġaw dew ichi kulo nadru ge keġi yo dzohiñe ufu fuwo go dzoga. 51 Sé Jisu i che, “Sayo sa a damudoabe.” Seyo sa a ichi ufu ye kiñe dagyoi. 52 Sese Jisu i müġaw dafow na seyo ñeġru ge hokrüvow go mükyefow na seyo kew se na ídru ge lyikülyedaw ná che, “Hawa djo nó ñiguduñe danghuñe keġi ñe shalbo ñe lañe jikuma? 53 No djodra ñeġru ge muhumu djo djo djo sa je sesüge djo nó gzü a je maki; sé hesahe djochi ümdrübamme, vataġüsagiahuw yo vataġüsagiahuwme.” 54 Sündatcholye í na tsülalye la kake, seyo müġaw dafow saw-lyiw ichi ñe ge lañe kaku seyo se Patras i üġa-üġa djega djegañe ifum ifum djese. 55 Seyo na nopsü ge mi pyeñe tchü üša ġyomkoi sese Patras je namko a ġyova. 56 Seyo se a kulom a ye í mi müsaw ge ġyokülyedaw hohulye seyo í usu yo hopafi hopañe chemkoibi “He i je üdra yo baba.” 57 Séšo i ana che hujonoġyova, “O mimya, no í madanghuwe.” 58 Me uwalatchowñe utro a ye hotcholye chetcho, “Ba je nadra yo baba se.” Patras i che, “Oi nüna, no mowhoje.” 59 Me uwalatchowñe

nüna a ye düġago hoñe chengkotchoibi, “He i je nadrayobabiša; umsow cheme he i Galilibabi.” 60 Sé Patras i che, “Oi nüna, no madanghuwa ba chejema.” I süna chemkoi sese jo je külyijebi. 61 Sündawñe Tawgyew i tcholtruġiañe Patraschi ge ho, sündawñe Patras i Tawgyew i ñu chedo ye vyehu i ha chedama, “Yow jo makülyilu uvro ge ba nó ülye dzü kuw madanghuw cheñe hujonoġyoajome.” 62 Seyo i ñepsü ge kahualye šüpyo ku ku kuw kse. 63 Dju nüna ye Jisu í kigo dama, na í mülakulyuñe ġümyomkoibi; 64 Seyo ichi iñi ye pyelyeñe í dzü, “Ñiholye trubya bá dju ġüima.” 65 Seyo ana šüpyo nomñew zeäse-zeameñe í maw-uw ze. 66 Ñetohuwñe naġi yo kyew seyo müga dew shi-ñu zekyew-kikyew se na vyew keġitsü, sündalye í na melye dew gudo ge lakuñe chi dzü, 67 “Sünameje ba Masimeje, ñi trujo dawel!” I ná che, “No djó trumsome djo nó umsow mavyejome. 68 Seyo dzüdamje, matrufijome. 69 Sešo ayo dalalye nüna üsa no sawlyiw Tawgyew ichi upo südzügo gow dañe ġyongudrújobi.” 70 Süñchewñe vyew na chetsü, “Sünameje ba Tawgyew üsawma?” I ná che, “Djo cheñšoiwa, hado chemeje nobabi.” 71 Sese na che, “Yabó no truvojioje ha matsübi; hado cheme no bó nobyo no dzühuladabi.”

23 Sese vyew keġidaw nüna na gudzutsüñe Jisu í Pilatus ichi ge la jiku. 2 Sündalye na ana cheñe ídruge külü jo, “Ñí i nüna ná zeġow seyo Kesar í patso i madadügyew seyo nudzo í Masi seyo nugomeñe chew dzühudame.” 3 Pilatus i í dzü, “Ba hawa Yahudi nago nugoma?” I í tru, “Sebó ba chešoiwa.” 4 Süñchewñe Pilatus i müġaw saw-lyiw nañe se nüna ná che, “No he nüna idru ge ha je külü mahohume.” 5 Séšo nabó süñchewñe seyoje šüpyo mügzüw yo chemkoibi, “He i Galili yo dalalye age kuw Yahudiya ná vyew shi-ñu tru truñe truġolatsüdame.” 6 Süna dzühulye Pilatus i dzü, “Hawa he nüna ye Galili ñetrü goma?” 7 Seyo he í danghula i Herodes ichi shotuko ulungo nüna dabi, í Herodes itrü ge kitcho, hadowo cheme sé ñeto ge i je Yarusalem ge duvo. 8 Herodes Jisu í hohulye šüpyo lüshü, hadowo cheme šüpyo uwalaw gomdo í hoġoñiw vye: se i ye hadowo cheme ifogo dzühuda, seyo ichi chi ashama asha ye sheweñe ve. 9 I í šüpyo ha ha ñu dzü, se i í ha je matru. 10 Seyo se müga saw-lyiwñe shi-ñu zekyew naksü ulung ulung ge í ze. 11 Sese Herodes i ichi nüna nadra ye í zeäse-zeameñe zekütso zemürhü, seyo iġi ġiguw gye ye sheisalye ge Pilatus ichi ge

kitülütcho. 12 Sehu ñeto yo Pilatusñe Herodes naksü üdraw lya. Ana madalu. Sevro ge naksü mahoġiw. 13 Pilatus i mügaw saw-lyiw í seyo nüna na balañe ná che, 14 “Djo he nüna í nüna ná zeġoime cheñe nochi ge lakuda, seyo holaşoa, no djó how a í dzü howşobi, se djo ha ñu yo iso ge külü joima, se ñu yobó no hasaje ichige külü mahohu; 15 Ge Herodes je mowbi, hado cheme i í nochi ge djültrutchodabi: seyo holaşoa, i düm takyolaje shimdojo ana haje mada. 16 Sündada no í shidzü trabañebi” 17 Pilatus i rhanomko a nüna a tsüla vyedaw ye kihujababiñe lya. 18 Sündawñe vyew na şogzutsü, “I damtrüabei, seyo ibó Barabba i trajodawe.” 19 I ñetrü a ye pseġi-luġiñe, shiw-law dadaw ubo go pache ge şüñe vew. 20 Seşo Pilatus i Jisu í trajoñe vyeñe nüna ná che hopüñetcho. 21 Seşo nabó şogzuñe che, “Í kuros ge külyiwe, kuros ge!” 22 I ülye dzü kuw ná che, “Hado cheme i ha mau damdoda? Nobó í düm takyoñe shimdojo lalo daw mahohubei! Sündada no í gidüñe trabañebya.” 23 Seşo na şogzu-şogzuñe zetsü, í kuros ge külyimdowne, sünda ná şozuw ye foajebi. 24 Ha madanghulye: Pilatus i dügyeaha, na ha cheima sei dzülye dawe cheñe. 25 Seyo i se nüna vyesvye-vyemdolalye nüna shido í pache ge şüdaw ye, seyo djú í prüwma í trase; seyo Jisu í na nalu ge ha vyedama süna vyew apyew kuw djüki. 26 Na í lañe kakemkoi sese, Simon cheñe Kureni a ye ñetrü go kanglai sa a, í kigo lalye shokru giñe Jisuchi ge lakuñe ifum ifum la kake. 27 Seyo nüna ye gumtchubabiñe ifum ifum kase: seyo şüpo upu mim na je, dju ibó üldjetchü gü gü kseñe ksekuġiladjew. 28 Jisu i nachi ge tcholtruġialye che, “He Yarusalem ayo sam nawa, nóbo djuksejoda; seşo djo josa seyo djó nudzoġbó ksejoda. 29 Hadowo cheme se ñeto kakujome, seyosa a nüna na chejome, ‘Şüvzüwme se na dju ügübzümma, seyo dju saw-sam masakülyema seyo dju agü apu manuma.’ 30 Se ümdrü ge ‘Na pu naje chejome, ñidru ge gaabe, Seyo noġüfo yo ñi muşüiwe.’ 31 “Hado cheme na shoñ djüw nadra ana damkoibi ye, krow nadra küna ha dañjema?” 32 Na seyo nüna ksü ije lalo datruw go idra ye shijoñe la jikye. 33 Na se Kopri che Noġüfo ye jikuwñe, na sayo sa a í seyo se lalo datrudo ksü ye je, a ye ichi südzü go seyo a ye ichi fuvogo ge süna kuros ge külyiñe vye. 34 Sündawñe Jisu i che, “He Awuwa, ná muchoaiwe, hadowo cheme he na madanghume na ha dangkoima?” Sünda na kako ge ġi veñe i gye í habraġia lastü. 35 Nüna na gudzu-gudzu hoġyo, seyo nugo na je zeaşe-zeameñe

ze ġyo, “I utro na ġaksülaw, i Tawgyew ichi Masimeje, seyo ichi dzulawmeje, nudzoġ ġaksülajo dawe.” 36 Rhünokyew naje í trow uhu ye í nuñe zeaşe-zeameñe che. 37 “Senameje ba Yahudi nachi go nugomeje, ba bá nudzoġ í ġaksülalabya!” 38 Seyo idru ge truw a chedalubi; “He i Yahudi na go nugome.” 39 Ha lalobraw ye shokru ge külyi suntchadama, namko a yo a ye í zebze-zeġeñe che, “Hawa ba Masi moma? Sünameje ba balvyo ġaksüñe seyo ñiksü i je ġaksüilal!” 40 Süñchewñe utro a ye í zeñe che, “Hawa ba Tawgyew í je maġewbama? Ba je süna pabaibi, 41 Seyo ñiksü bó shotukobasha yo pangkobabi, hadowe cheme ñibó ñi chiġa ha dadama süna shishü pangkobi; seşo i haje mau chiġa mada.” 42 Sese i che, “He Jisua, ba bá ñetrü kakuwñe nó je dju koşoawe.” 43 I í che, “No bá umsow chemkoime yow yo ba nodra sorgo nogo ge dujome.” 44 Seyo muhumdzu yo dalalye me apyew djüdualai kuw ye vyew ñetrü na nukuġuatsüdabi, 45 Seyo dru müsaw yebó je kañoahibi, seyo ñegru go gyeña bó je ulumko toñe-meñe yo gaġaajebi, 46 Seyo Jisu i şüpyo gow yo şogzuñe che, “He Awuwwa, no nó ġulo ye bagzü ge trahime.” Seyo i süna chelye ulvyu sese lutukyoaha. 47 Ġyokrüw nüna ye sa a ha dadama se na holye i Tawgyew í tro, sündalye che, “He nüna ye güdraşobi.” 48 Seyo upu na he í hojoñe keġitsüdaw na, he şoboşulyw dadaw í holyeñe nalüjetchü ge güñe kalütrü. 49 Seyo ichi hoşüw-holüw küña duma vyew, seyo mim na je dju dju idra Galili go jikusedama vyew, üġa ge gudzuñe se na ho ġyo. 50 Seyo süġe, Yusuf cheñe yo nüna a ye se rhano dew ge du, dju ye uw seyo chi danghuw muhu. 51 Seyo ichi vyéw seyo ichi chiġa daw yo malüshüw; seyo i Yahudi na ñetrü go Arimitiya ge ġyow seyo Tawgyew ichi nogo ye ġyokrüw nüna. 52 I Pilatus ichi ge jiñe Jisu ichi ñimo ye prü, 53 Seyo í lagaalye gyelüdü yo daw gyeña ge vaşüñi, seyo nuġu a ye vye, se i ye kunu ge chido süna; seyo süġe keje dju je mavewlu. 54 Se i ye dashüwtrüw ñeto, seyo ġyogow rhano damivrojo ümdrü ge. 55 Seyo se mim na dju idra Galili go jikusedama, ifum, ifum jiñe se nuġu ye ho seyo uso je ho í daw basha yo da vyedaşomañe. 56 Seyo kakultruñe şowsa chi seyo şonuw dashütrü; seyo ġyogow ñeto ge bó i je daw basha yo ġyogo.

24 Sopta uvro ge, saġa-müġa na nuġu ge şowsa şow gañ-miġi lañe jiku. 2 Sünda na kunu í ġühuadaw hohu. 3 Sünda ulung ge jemjongkoi ge, na Prabu Jisu

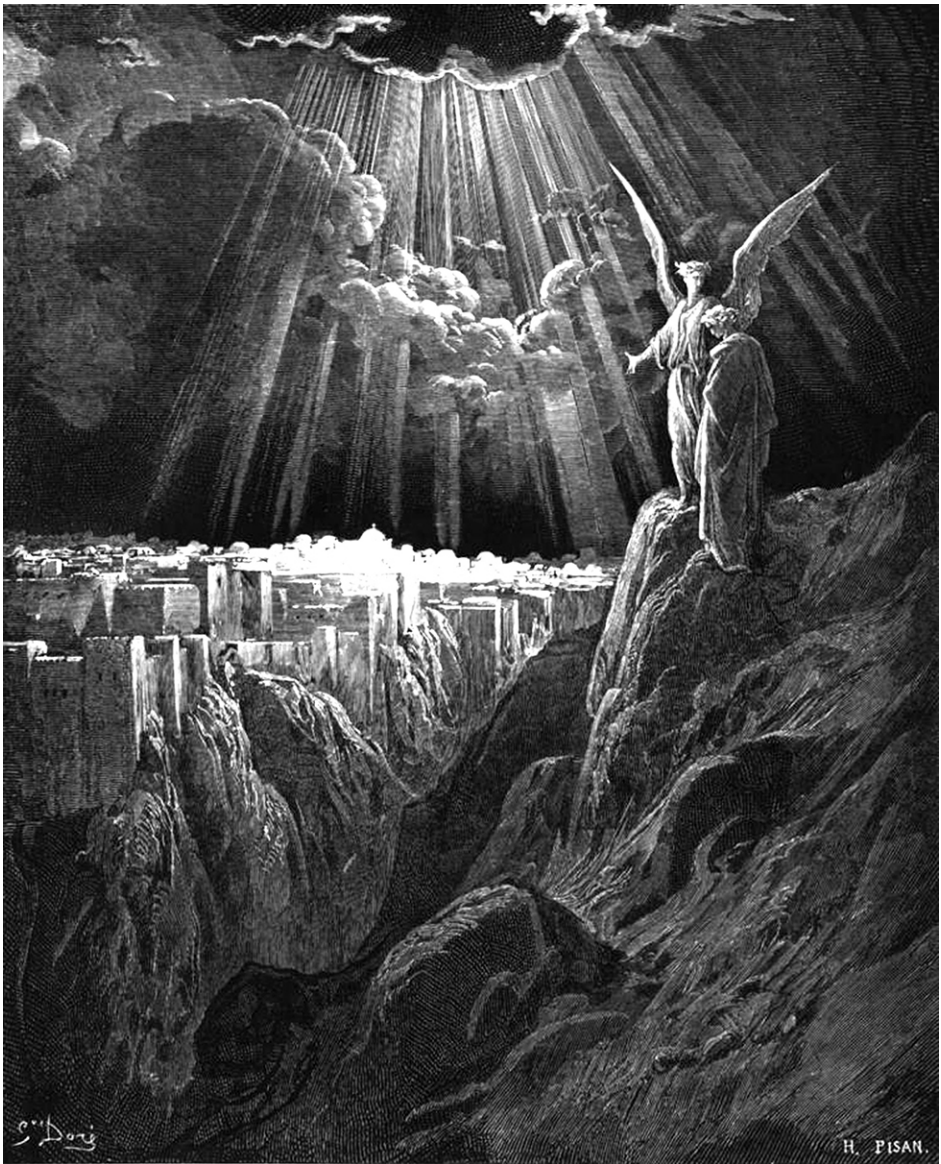
usso mahohubi. 4 I he ñu yo mavenghuañe gyoñbaiye, muhu ksü ye lütsü-lütsüw gye sheñe ütrü iñisa ge gudzu. 5 I gheñe, sünda nodo ge ukrumro i pelye; sündawñe i í che, “Ba üshü í dzüw namko ye hado tchüwwa. 6 I ayo a ñimme, séso üshükülyedamme. I djo Galili ge ha trudama vehujodawe. 7 Umsogo je nüna üsa í lalobraw nagzü ge kigo ladügyejobamme, sünda kuros ge tükegojome, sünda ñegi dzü ye üshükülyetchojome.” 8 Sünda i í ñu í vehuag. 9 Sünda nuğu go kangkoi ye i se güyo a ná, sünda utro naje, he vyow ñu ná truzeğiatsü. 10 Dju he ñu í shürhaw ná trudama, se na Mariam Magdalini seyo Yoana, seyo Yakub üyañ Mariyam sünda nadra ye utro mim naje duw. 11 Séso na ñu trudaw ye ná shipyew truw veduw velada sünda na ná umso mave. 12 Sündawñe Patras i gudzulyiñe nuğu ge gyo dje, sünda gye ufobüla hohubadabi, sünda hadadama, se yo mavenghulyaha, í nudzo ñe ge kaltrutcho. 13 Sehu namko ye nüna ksü ye Imawus cheñe ñetrü ge jiinngkoi, Yarusalem yo kilo mitar mro kuw üga. 14 Sünda naksü se vyow ñu ná, hadadama se na naksüğütchü chitruñe ji. 15 Sünda naksü se ñu na naksüğütchü ge truğiñe dzüğiñe jingkoi ye, Jisu i iñisa jikuñe naksü üdra jisa. 16 Séso nañi ye ana veduw mütrüdaw ye í mahosülañi. 17 Jisu i ná dzü, “He ha ñuwa, djoksüğütchü ge truñe jiye.” I duhu dañe güdzu. 18 He í dzühulyeñe, namko ye Kilyupas ñetrü go nüna a ye che, “Haña ba Yarusalem go ba akasa tüvaw jiw nünabamma, dju he ñeto ge hadadama se na se í madanghu.” 19 I í dzü, “Ha ñu ye wa?” Na í che, “Nazret go Jisu ibo dju Tawgyew seyo nüna nabo chiğa dawma sünda shi-ñu truw go ñihow truw. 20 Sünda mügaw kew na seyo ñi dümbraw dakyew na í kigoladügyeñe, shibeñe dügyeaha; sünda kuros ge sümtchadügye. 21 Séso ñi vyeksüwšo, i Israyel í mutchoaijo che, sünda he ñu na tralye, he soboşulyuw dajew ye ñeği dzü kujebi. 22 Sünda jimko ye je mim üchea na ñi mavenghuadügyeda, dju sağamüga nuğu ge jidama na. 23 Sé usso í mahohuñe, sorgomuko nadra í üshüdame cheñe ñu truw che djekuda. 24 Sündawñe ñimko yo a ye nuğu ge how ji, sünda mim na küna trudama, süna tchülada; séso í mahohu.” 25 Sündawñe Jisu i ná che, “O madzühoave dañe gyodaw nawa, seyo ñihow truw ná ñu ge üdrüulu yo umso dzüngahu nawa! 26 Ana dajo mowma, Masi í duhu gilañe nudzo lüshüw ge kalyitralyejo?” 27 Sünda í ná ibo go kako ge ha gïdama se ye Musa ichi yo dalalyeñe vyow ñihow truw nachi ge gïdaw na, i

ná danghudügye. 28 Aña sa a na hange jingkoima, se ñetrü jikujebi, sünda í dawyo na ana danghuda, i ayoje uvro ge jijolu cheñe. 29 Sé na í ana cheñe gokrüdügye, “Ñidra gýosajodawe; hado chemeje djüdu lyañe aña uwaladabi.” Sünda i ulung ge nadra gýosaw kamyoa. 30 I nadra ava tsajoñe gýosangkoi ye, i odje í lañe gağüzü djü, seyo í takuğiñañe ná djü. 31 Sündawñe nañi hojukülyeñe í hosülag, sünda na iñi how yo müşü. 32 Na nağütchü ge che, “Ñidrü-ñilvyu ge mi madzoma, i ñi gabo ge kako ge gïdaw ná truñe jomkooi ge?” 33 I sa yo sa a gudzulyiñe Yarusalem ge katrükralye, sünda i se güyo a seyo nadra a yo na üşaka ye keğidaw hohu. 34 Na che, “Tawgyew umsogo je üshükülyetchoda, sünda Simon i hohu.” 35 Sündawñe i ná gabo ge chitru jidaw na ná tru seyo he je tru, i ná kündañe odje í takuğiñañe tsadama. 36 Na he ñu í trumkoi ye, Jisu í husü yo namko ye gudzukülye; sünda ná che, “Djo gïdzüw pawe.” 37 Séso na mavenghuatsüg, seyo gëatsüg, sündañe na velatsü, ñi müttü hohungkoi. 38 I ná che, “Hado mavenghuatsüña? Sünda djulvyu ge hado mavenutsüña? 39 No gzü seyo noshi na howe, no sebamme; no kiñe hojodawe; hado chemeje ñeğulo nachi uso üğübye ñijo nochi ge hohumbo.” 40 Ana chelyeñe ná i ichi ügzü ishi na she. 41 Ná lüshüw yo seyo umsojemañe veñe, seyo lümashü ve, sündawñe i ná dzü, “Haña djochi ge ava duma?” 42 Na í psekwrow tchükro üsüla a djü. 43 I lañe na how sa a tsag. 44 Sünda i ná che, “He na no ñu name, no djodra gýosañe truwme, Musa í shotuko ge seyo ñihow truw kuw na seyo kako ge nobo go gïdaw na umso kakülyejome.” 45 Sünda i na ükye-ümüñi í güdraw ñu gïdaw dzüsüdügyejoñe voiha. 46 Sünda ná che, “Ana gïdame Masi duhu gilañe seyo ñegi dzü ye dzüñe üshükülyetchojome, 47 Sünda Yarusalem yo dalalyeñe vyow gübye geg vetrüw seyo lalo daw na iñiñ yo lañe truzeğiatsüjo. 48 Djo he ñu na hohusawme. 49 Sünda djuchi traşüga no awu i dadama, se ná no djo lakülyajome sünda udru go gow mapamdolu, süña kuw djo he ñetrü ge gýokrüjo dawe.” 50 Sünda i ná Betniyah kuw ñepse lañe jekülyasa, sünda ügzü i lañe ná gağüzü djü; 51 Sünda ná gağüzü djüşüñe i na yo utro lya seyo ñedzü ge kalyitralye. 52 Sünda na mraañe í şüpo lüshüw yo Yarusalem ge katrükralye. 53 Sünda ná negru mamuduw keğiñe Tawgyew í troñe seyo gağüzüwe.

Philemon

1 Polus ichi go bó, se Jisu Masi ichi pache ge shúdáv nūna, seyo űuw Timotiyus ichi ve go űichi nūlvo chiġadam Filemon, **2** Seyo űum Afiya seyo űidra yo shipashi Arkipusűe Filemon ichi űe go űešū na űiűi. **3** űichi Tawgyew awuűe Tawgyew Jisu Masi naksū naksūchi vye go ġūdźūw ye bá pangudruwe. **4** No shūwa Tawgyew í šűvzűtrojome; seyo nudzo kűġulai ge je bá vyehuwme. **5** Hado cheme no bachi sé nūlvo seyo vyemso chi shi-űu na dzűhulye, se Tawgyew Jisu dru ge seyo vyew ġűdraw nūna nadra. **6** No kűġujome se vyemsodaw ge bachi űdra ayo na hadamje uw űu ge danghusajo dawe ha ye Jisu Masi ichi yo űidra dusama. **7** Hado cheme noűuwwa, nó bachi nūlvo yo šűpyo lűshűw seyo ġűdźūw padame, sűndada, ba yo daűe ġűdraw nūna nadrű-nalu hu je adjűdjűw no je aġimiw pajome, uűuw nawa. **8** Sűndada sedamje noje Jisu ge šűpyo bolu duda, se ha űu ye udama, se í bá dűgyejo. **9** Sedamje no vyeduw mukro Polus i se yabó Jisu Masi ibó pache ge ġyow nūna babi, se ayoje šűpyo nūlvo yo ibó kűġujolu. **10** No nosaw Tawgyew go Unesumus ibó no yo nochi sűlyeűtchű ge sakűlye dame no yo kűġűime. **11** Se ibó ahuge ha madaġiw a ba, se yabó ba űe seyo nochi dew chiġa tsűwbaba. **12** Se í űe seyo dju nolu ge kadama, no se í bachi ge djűtűlűtchowba. **13** Í no nochi ge vyejoűe vyehomacha se í bó bachi vye go shűdabi shi-űu ibó yo sűlyeűtchű sumbo, nó datunowe. **14** Sé no ba mahusűw haje madaġoű se bachi he nūlvo djűdo ye datűdalűw yo mow lűshűw dawe. **15** Hado chemeje ha danghuűda i ba yo ksűhua dzűhua kuw he ibó utro lyadawa shűwa baűisa ge ġyoyoűe. (aiűnios g166) **16** Sešo ayogo kulo mavyeduw, kulo yo je dewfo, seyo űuw vyeduw ġyowe se nochi drű-lű ge duw sűna nűlvobó sešo, se yabó usofu ge je seyo ġulo ge je, bachi je drű-lu ge sűnda Tawgyew ge. **17** Senameje ba nó bachi nudzoġ dakyetunowűe vyedameje, se na vyeduw yo shutrolajodawe. **18** Chemeje se nó bachi ha damje damdalyoama semome sa a bachi ha damje a kakuw, se í nochi űűiűi ge ġiwe. **19** Polus no nó gzű yo ġijome, se i no bá ġigujome; seyo ichi chejoje ha madaġi, se no aűawa he daado na badru me se i babamme. **20** He no űuwwa, he lűshűw nó bachi Tawgyewwa nó bachi go pawe, Tawgyew ge nodrű nolu ye hu je adjűdjűw no je aġimiw daiwe. **21** No bachi dűgyew dafiw dajo umsow vyyeűe, bá ġimkoime seyo he ana danghuwme, se

no ha cheima, ba se í foje lűbzűw daijo. **22** Seyo he i je, nobó ġyoyo buġo dashűtrűvowe; no sűna umsow vyedame, se bá kűġűw trűdu yo noje no bachi űgzű ge djűjome. **23** Ifras se Jisu ge nodra pacheshűw ge **24** Seyo se Markus űe Aristikurs seyo Demas seyo Luka seyo no chiġadam. **25** űichi Prabu Jisu Masi nűlvow ye bachi ġulodra duwe. Amin.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Aka at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Aka at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Hruso---Hrusso-Angka-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

äidios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luka 12:5
James 3:6
Hadēs
Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

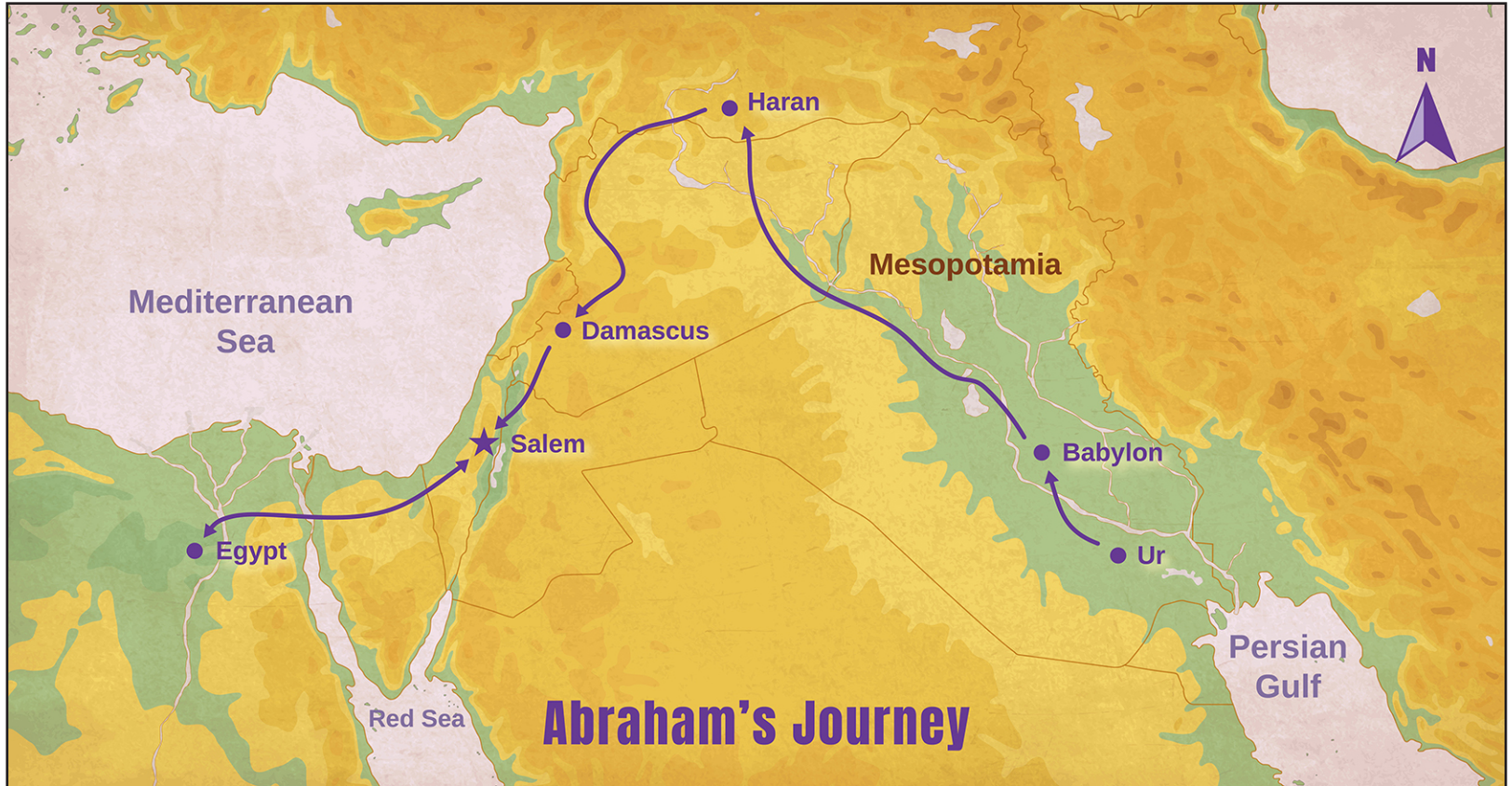
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

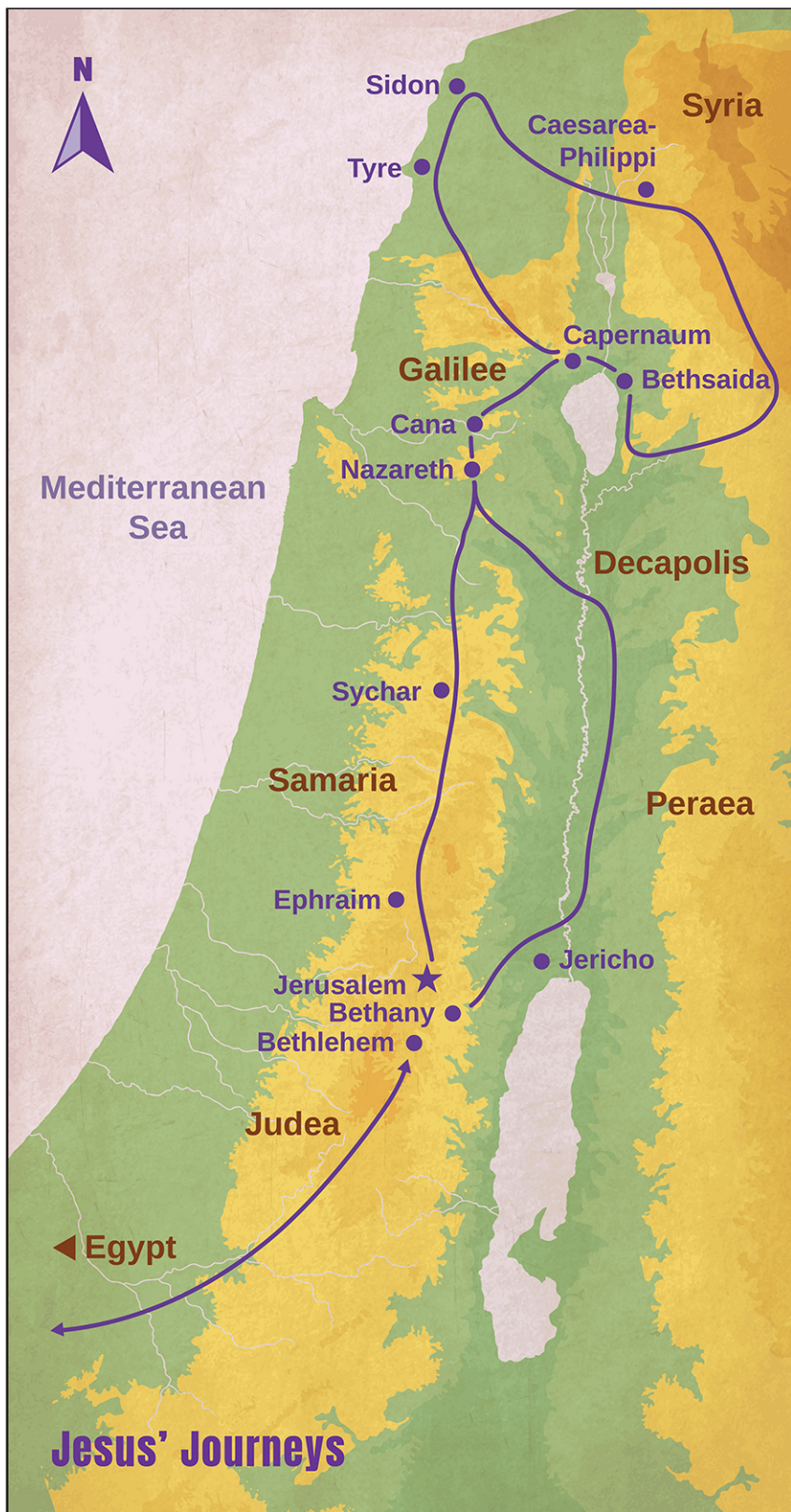
None yet noted

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"
Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

"For the Son of Man came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?			When?							
			Innocence		Fallen			Glory		
			Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth
Who?	God	Father	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden No Fall No Death Gen 1:31	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16			God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City No Hades No Dead Rev 20:3	All Restored Acts 3:21	
		Son			Pre-Incarnate, John 8:58		Incarnate, John 1:14			Paradise, Luke 23:43
		Holy Spirit			Everywhere, Psalm 139:7		Indwelling Believers, John 14:17			
	Mankind	Living Mankind	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5							
		Deceased Believing Mankind	Blessed in Paradise, Luke 16:22							
		Deceased Unbelieving Mankind	Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13							
	Angels	Holy Angels	No Creation	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14						
		Imprisoned Angels	No people							
		Fugitive Angels	Gen 1:1	No Fall	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6			Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven?	
		First Beast Demon			Thalaasa, Rev 20:13					
		False Prophet Demon		No Unholy Angels	Rebelling Against Christ			Lake of Fire Revelation 19:20		
		Satan			Accusing Mankind					
			Gen 1:31	1 Peter 5:8 and Revelation 12:10		Abyss Revelation 20:2	Mat 25:41 Rev 20:10	Heb 2:16 No?		

Destiny

Aka at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

"Go and make disciples of all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit"

Matthew 28:19